

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Polderstraat - C. Sneyssenslaan (Merelbeke, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2021C1
Maart 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	11
1.4	Assessmentrapport	12
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	13
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	13
1.4.1.2	Geplande werken	14
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.2.1	Landschappelijke situering	18
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	23
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	24
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	25
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	27
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	27
1.4.4	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	34
1.4.4.1	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	36
1.4.4.2	Huidige gebruik en verstoringen	39
1.5	Synthese	43
2	Bibliografie	45

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Hoogteverloop, NW-ZO	21
Figuur 13: Hoogteverloop, ZW-NO	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 18: Recent onderzoek uitgevoerd binnen een straal van 1 km weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	32
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	37

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979- 1990 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000- 2003 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008- 2011 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	42
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	42

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

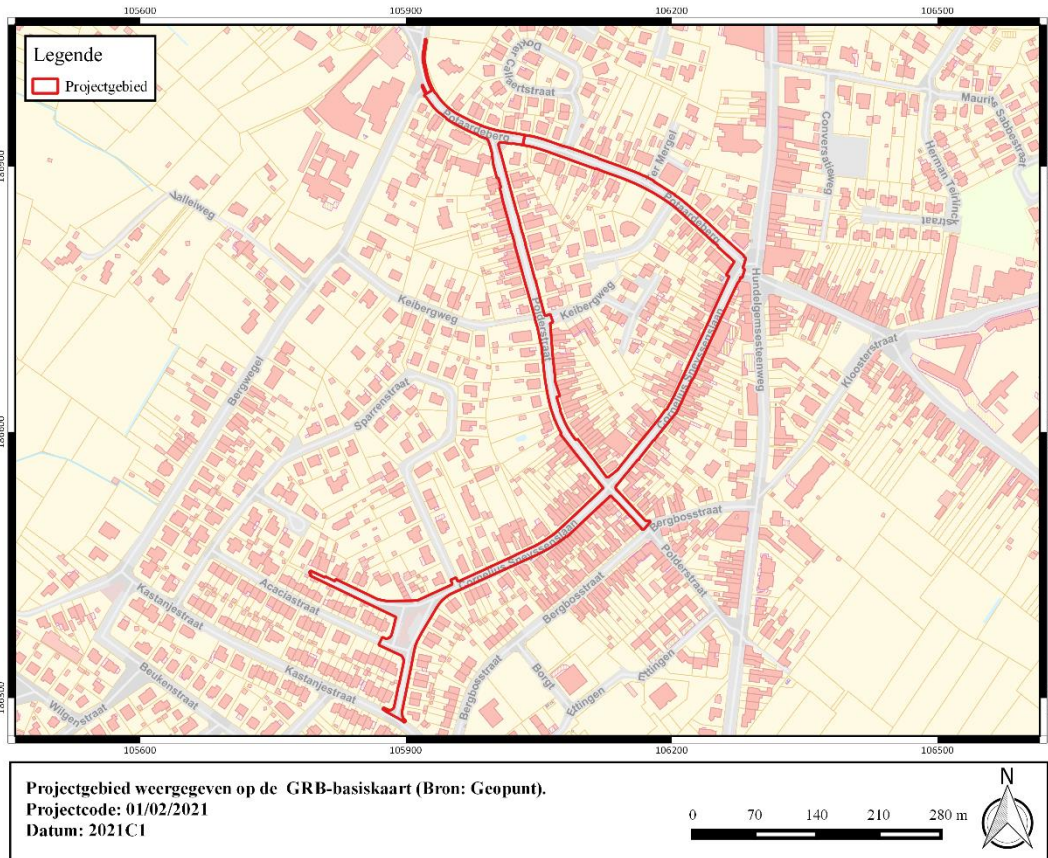
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

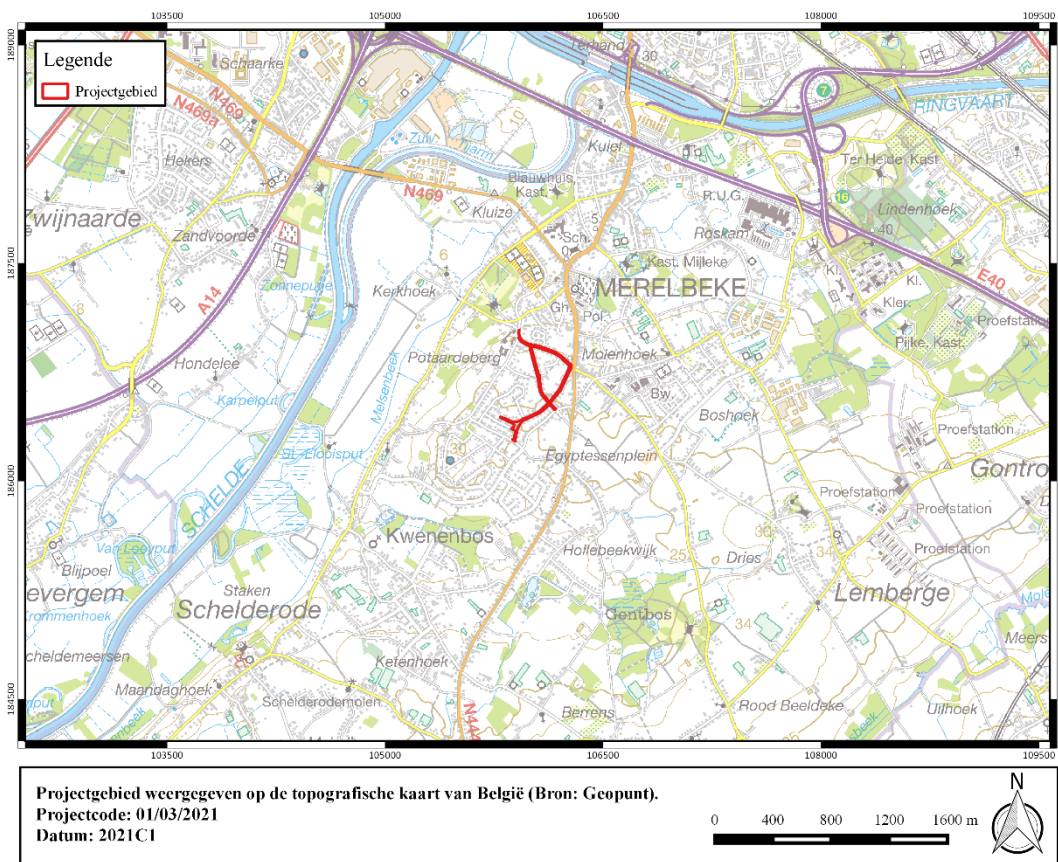
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Merelbeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	9820
	Adres	Polderstraat – C.Sneyssenslaan – Potaardeberg 9820 Merelbeke
	Toponiem	Polderstraat - C. Sneyssenslaan
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 105459$ $Y_{\min} = 186256$ $X_{\max} = 106615$ $Y_{\max} = 187059$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Merelbeke, Afdeling 2, Sectie B. Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2,02 ha vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Merelbeke Polderstraat - C. Sneyssenslaan werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

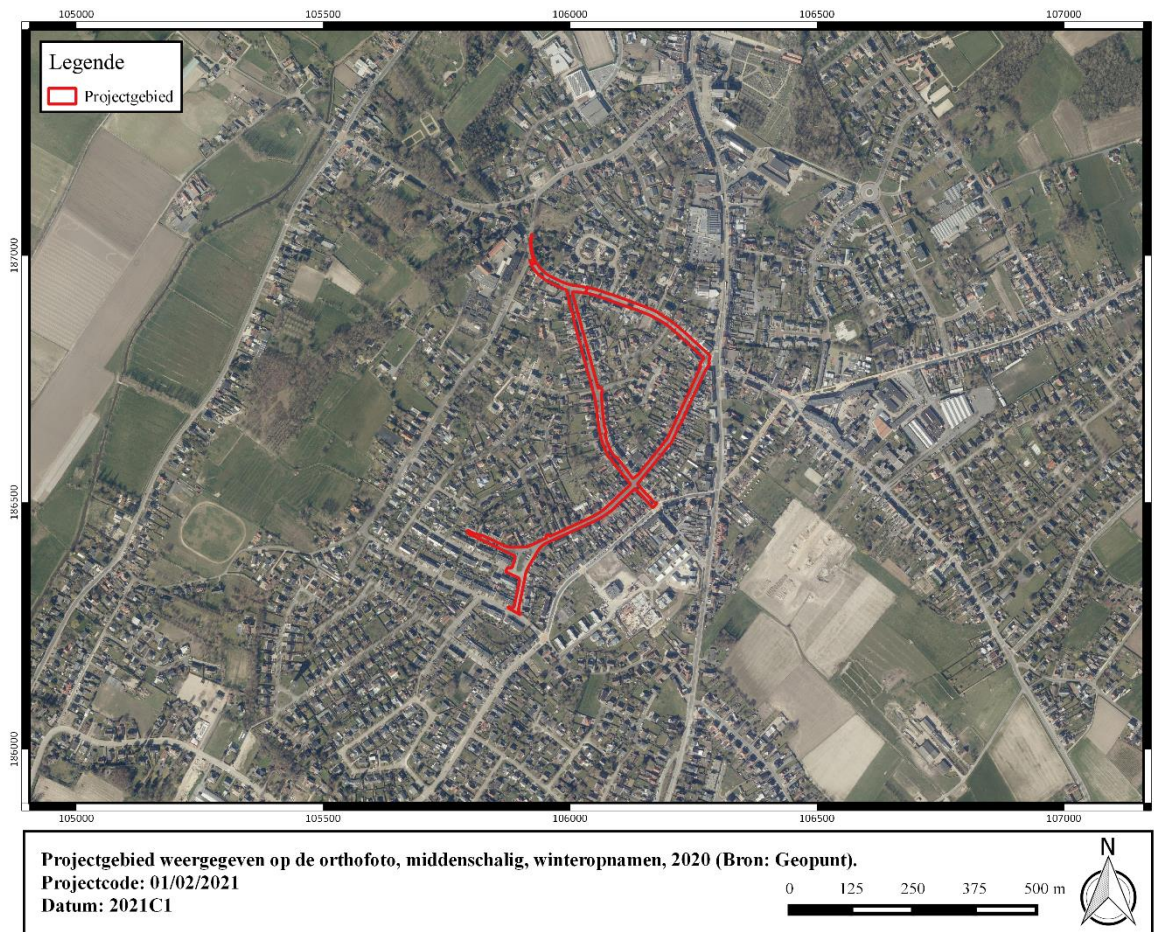
Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Merelbeke, in de provincie Oost-Vlaanderen. Merelbeke is een zuidelijke randgemeente van Gent, gelegen aan de Bovenschelde. Het plangebied omvat het (gedeeltelijke) verloop van de C. Sneyssenslaan, de Polderstraat en de Potaardeberg. De dorpskern van Merelbeke situeert zich amper 450 meter ten noordoosten.

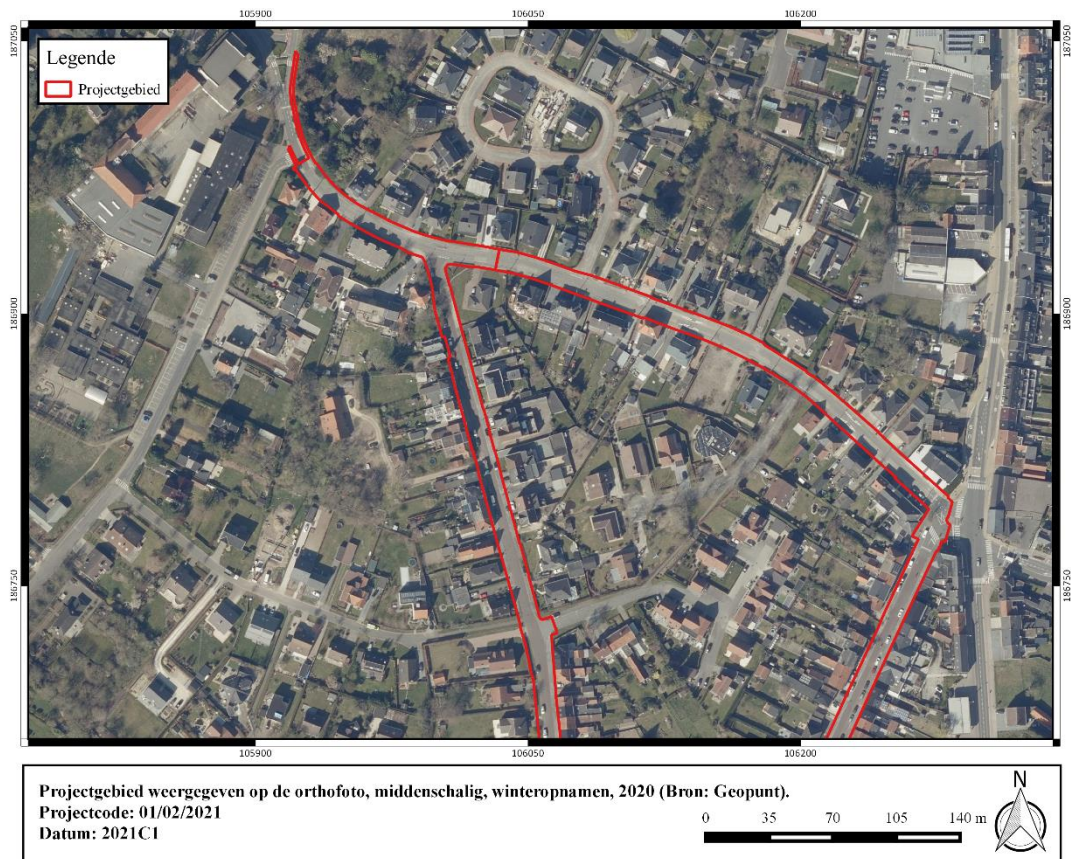

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

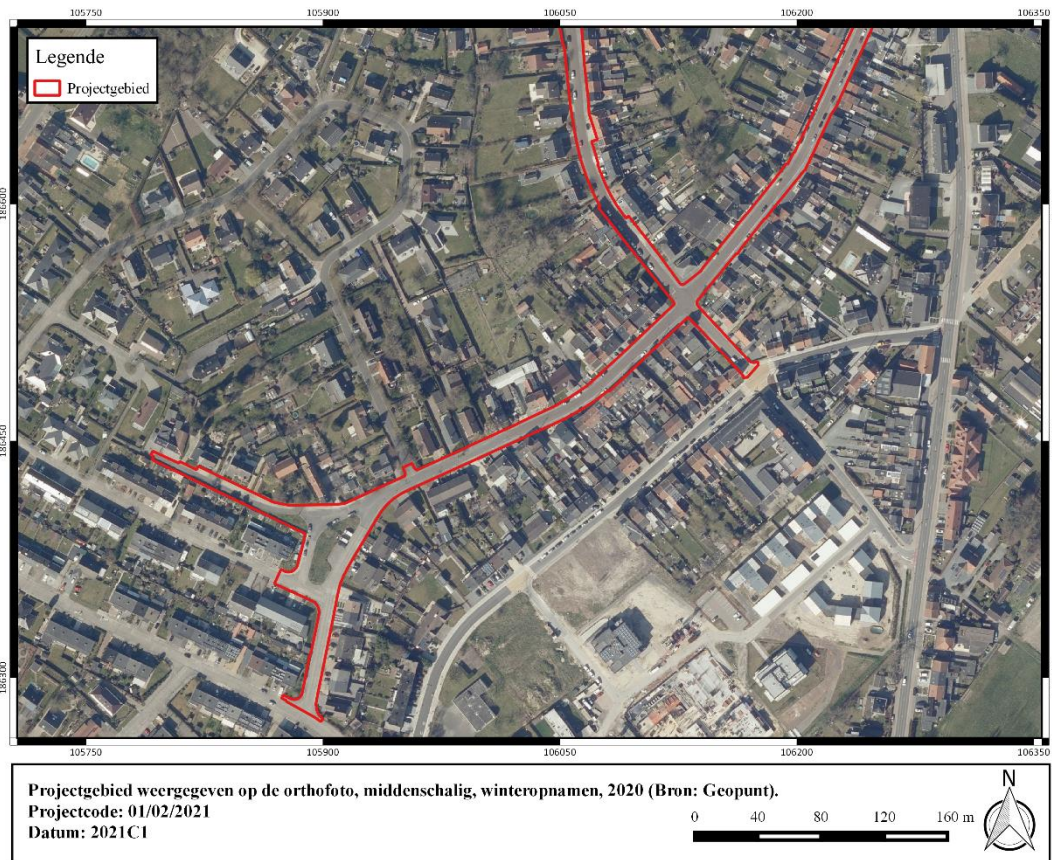
1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 2,02 ha. Het plangebied is op heden quasi integraal verhard. De omharding omvat wegenis, fietspaden en parkeerstroken. In het zuidelijk terreindeel – aan de Acaciastraat – is een grasperk aanwezig van ca. 500 m². Op heden is reeds riolering aanwezig.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

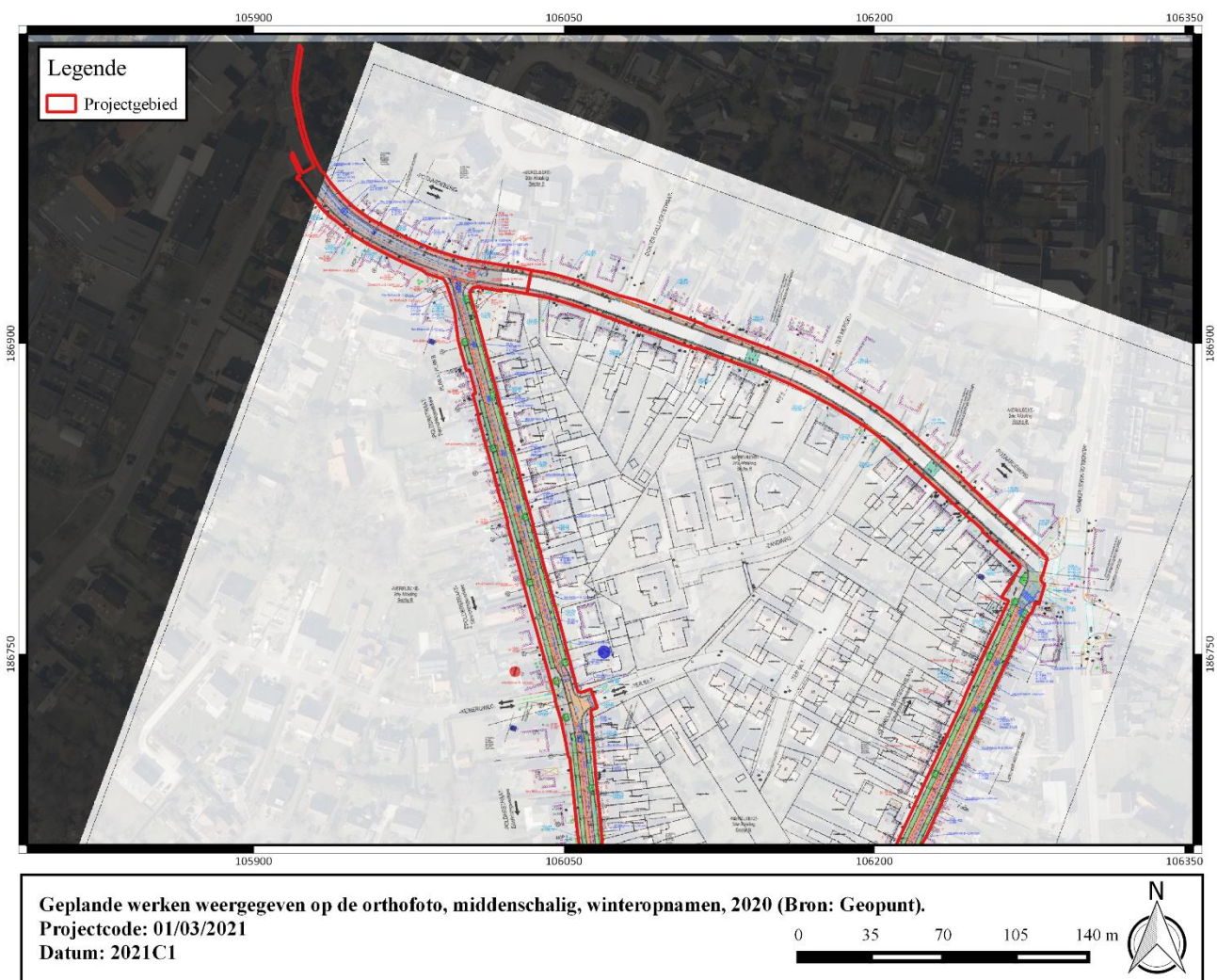

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

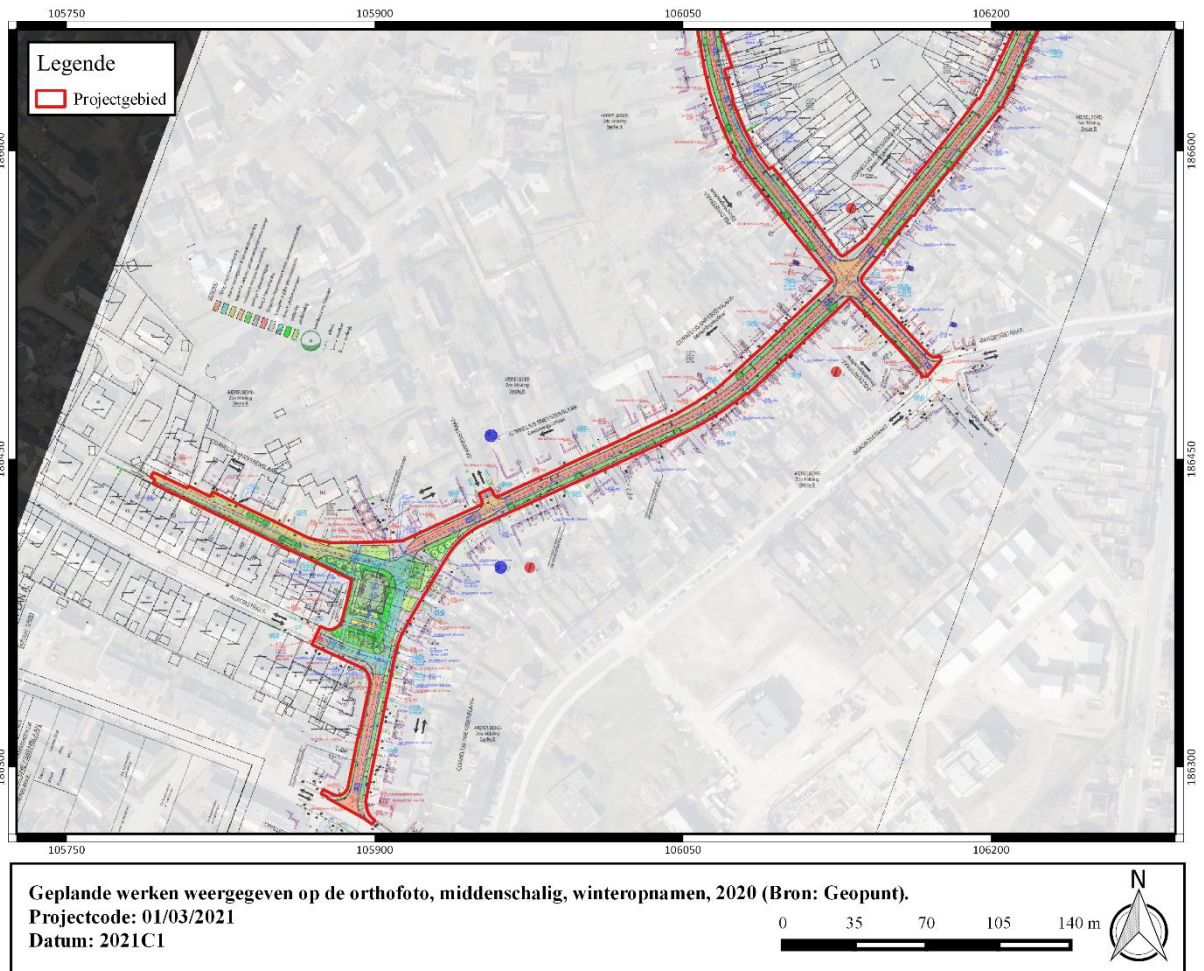
Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van wegen- en rioleringswerken in de Polderstraat en C. Sneysenslaan te Merelbeke. In een deel van Potaardeberg (deel tussen Bergwegel en Hundelgemsesteenweg (zie ook bijlage – geplande werken) worden enkel fietspaden aangelegd op de bestaande halfverharde en verharde zijberm.

De nieuwe riolering valt voor 95 procent buiten de sleuf van de bestaande riolering. De sleufbreedtes voor de nieuwe riolering zijn afhankelijk van de dikte van de riolering. Voor het overgrote deel van de DWA zal de sleufbreedte ca. 1,30 meter bedragen, voor het overgrote deel van de RWA zal de sleufbreedte ca. 1,50 meter bedragen. Ook de variabele dieptes zijn op het plan in bijlage weergegeven. De maximale diepte voor de DWA-riool zal ca. 3,25 m-mv bedragen, inclusief fundering, de maximale diepte van de RWA-riool zal ca. 3 m-mv bedragen, inclusief fundering.

Over de rest van het terrein worden nieuwe wegenis, fietspaden, voetpaden, parkeerstroken en groenperken voorzien. Hiertoe dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Kenmerkend voor het landschap van Merelbeke is het nogal bruuske hoogteverschil (circa 15 tot 20 m) tussen de vlakke alluviale Scheldevallei en het variërend golvend reliëf, schommelend tussen 8 en 30 m. De niet-alluviale gronden vertonen een grote bodemverscheidenheid variërend van zand tot zandleem.

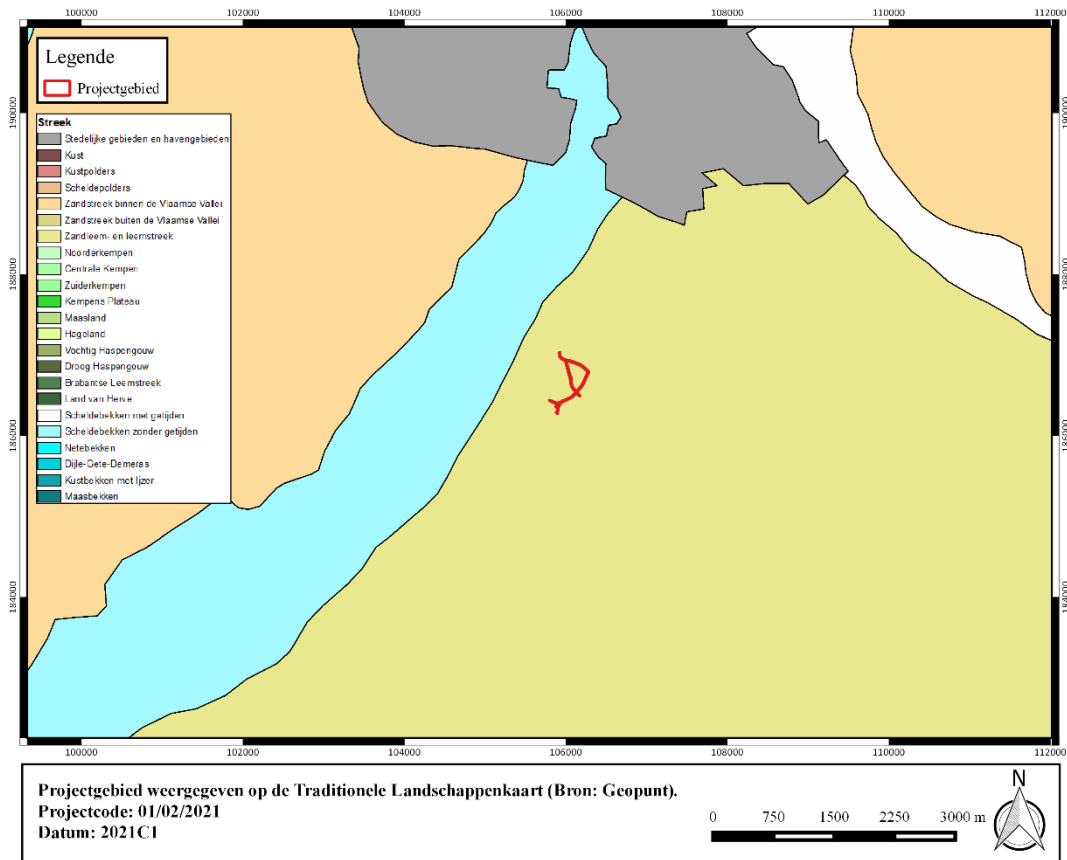
Het alluvium van de Bovenschelde, die ca. 1 km ten westen van het plangebied loopt vormt onderdeel van de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei is een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging die lager is dan +10 m TAW. Deze zone helt licht af in noordelijke richting. De Vlaamse Vallei, alsook haar vertakkingen, vormt een complex van deels bedolven pleistocene valleien die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud - quartair - , Eemiaan – en Weichseliaanafzettingen opgevuld werden. Het huidig oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen.

Het plangebied zelf is gelegen in het Schelde-Dender interfluvium. De westelijke helling van het interfluvium, waartoe het plangebied behoort, is vrij steil, in het bijzonder te Gavere. Het interfluvium bestaat uit consequent gerichte ZW-NO georiënteerde getijdenheuvels die ingesneden zijn ontstaan door insnijding van talrijke beekvalleien. Het plangebied is gelegen op het noordelijk uiteinde van een dergelijke uitloper. Deze uitloper heeft een top van 31 m TAW op ca. 500 meter ten zuidwesten van het plangebied. Deze top wordt aangeduid met de benaming Potaardeberg. Het plangebied situeert zich op de noordelijke helling van de Potaardeberg op een hoogteligging die schommelt tussen de 16 en 26 m TAW. Het terrein helt duidelijk af naar het noordoosten, richting de Vlaamse Vallei.

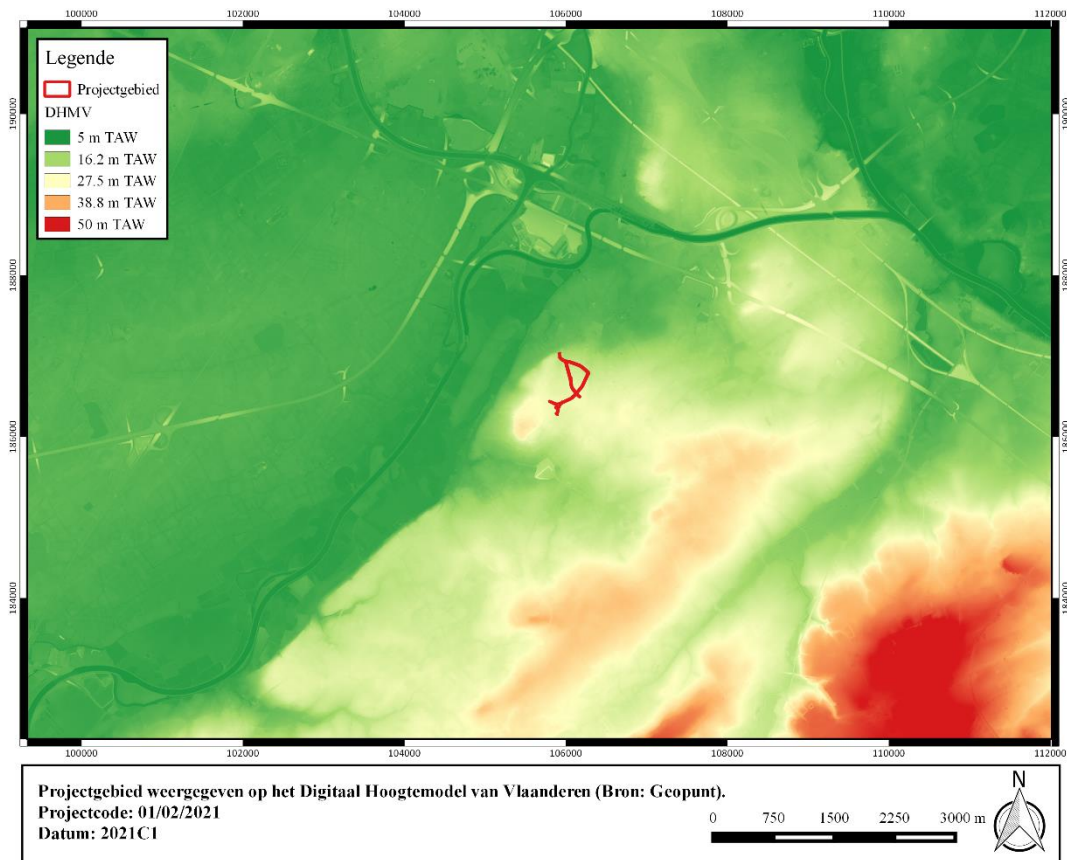
Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Beneden-Scheldebekken, deelbekken De Drie Molenbeken.

Dit landschappelijk kader – op een verheven positie aan de rand van de Vlaamse Vallei – moet een aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio. De goed gedraineerde zandleemgronden moeten evenzeer gunstig geweest zijn voor vroege landbouwgemeenschappen.

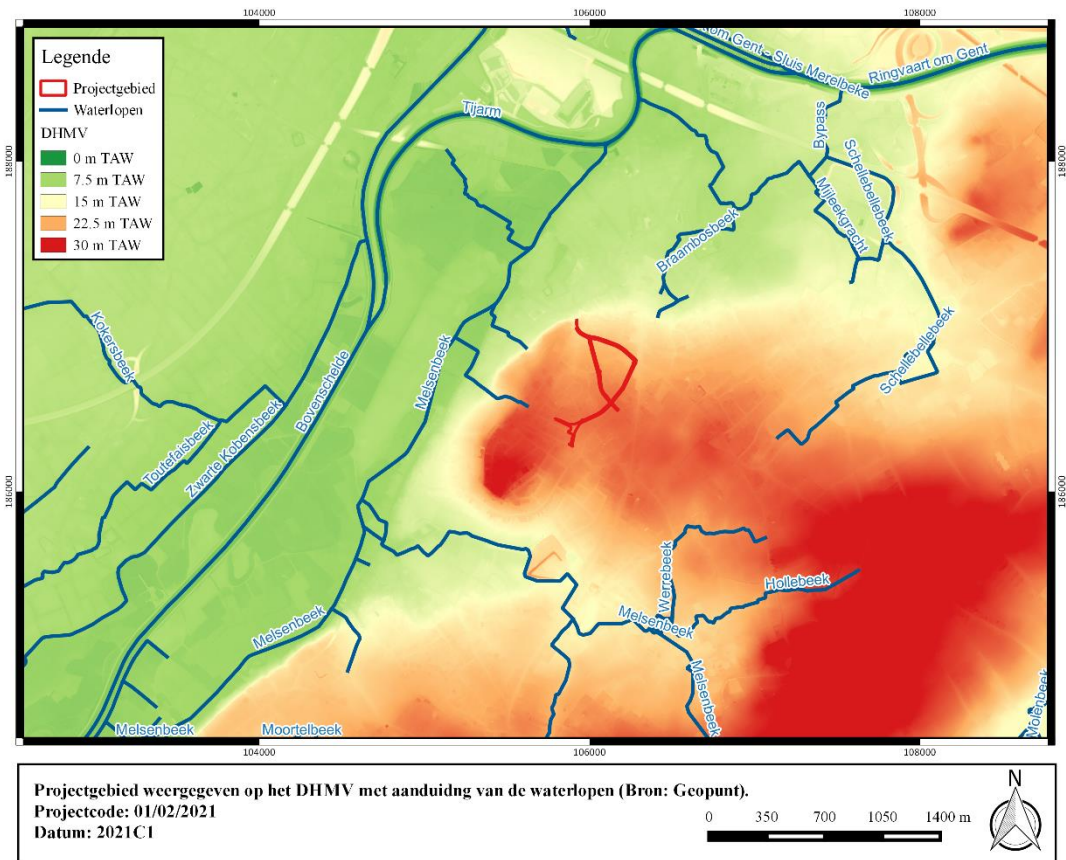

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

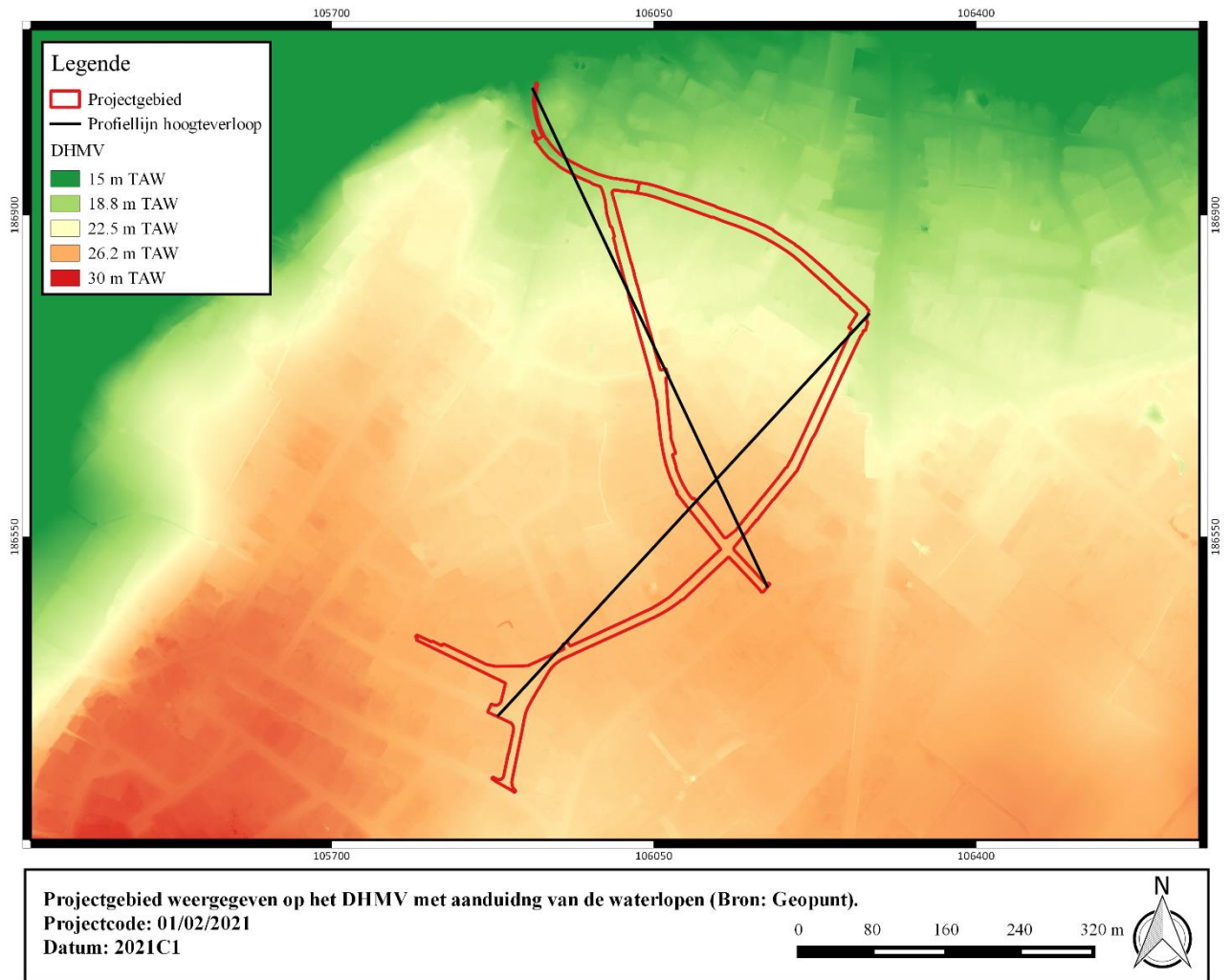

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

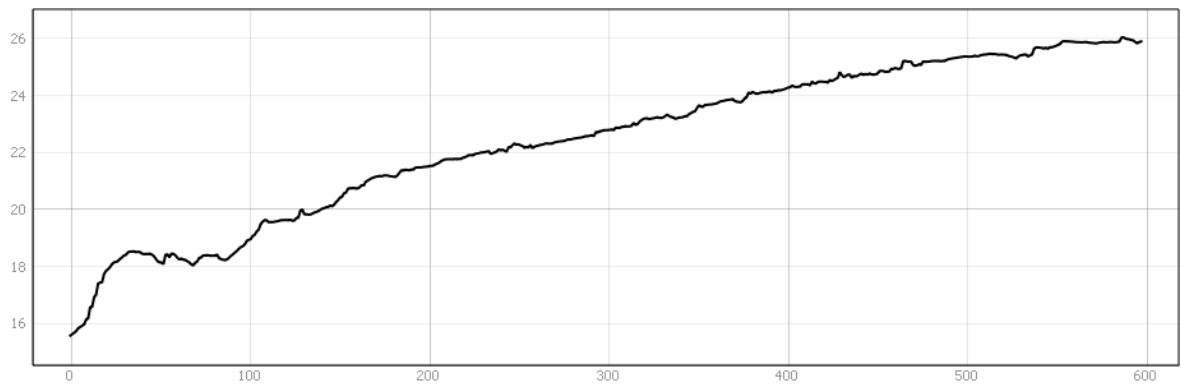

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

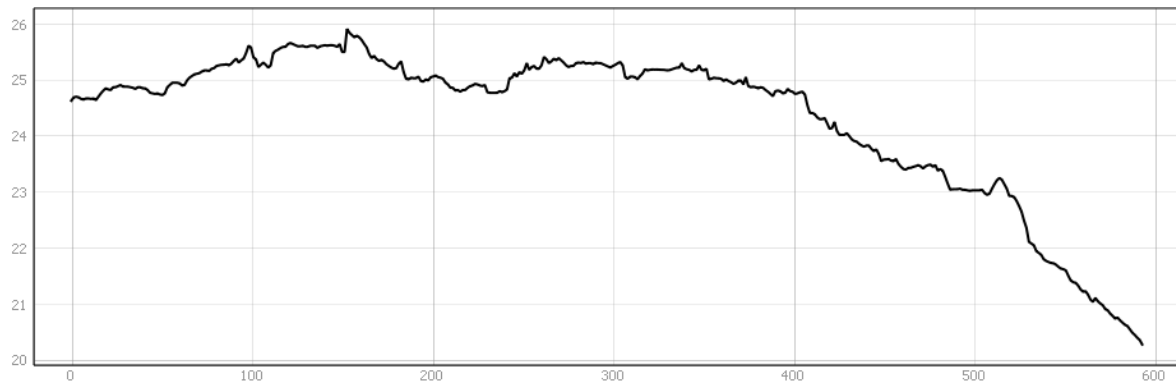

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Hoogteverloop, NW-ZO

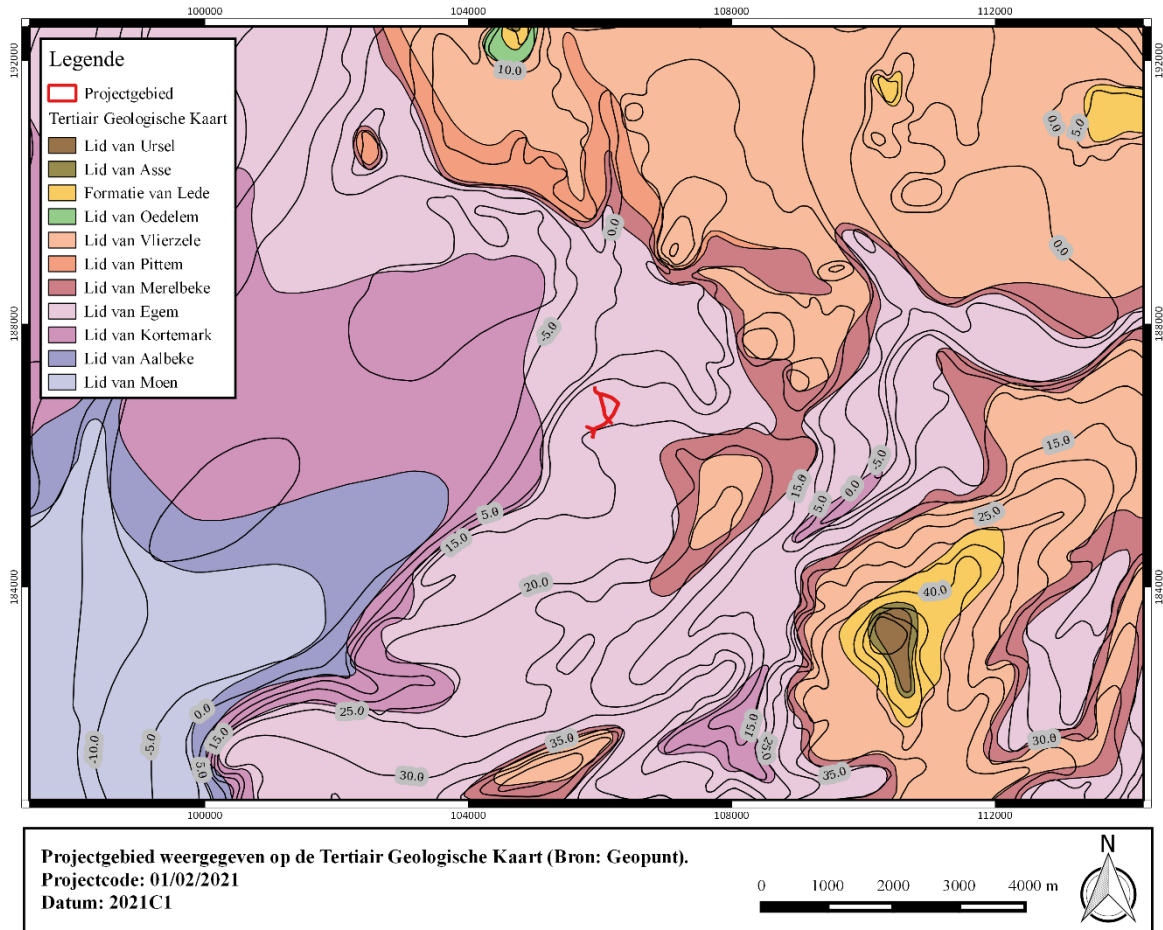

Figuur 13: Hoogteverloop, ZW-NO

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Egem (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het Lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

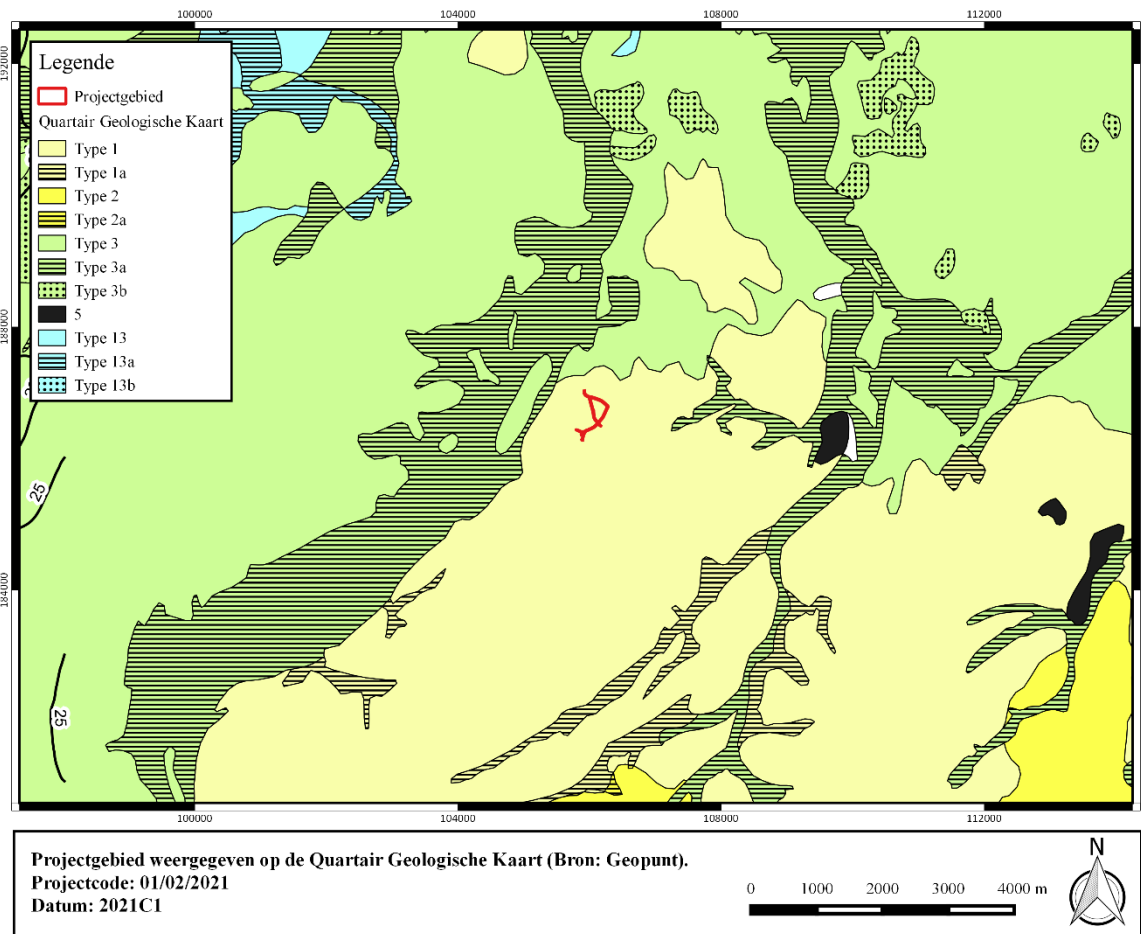

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodemvormingsprocessen

De bodemkaart geeft langsheen het traject voornamelijk een matig droge tot droge zandbodem weer. In het zuiden van het traject, ter hoogte van de Acaciastraat is een nattere depressie weergegeven die voornamelijk bestaat uit colluviaal materiaal.

Het bodemtype **wSDX** is een complex van droge, zwak gleyige tot matig droog, matig gleyige lemige zandbodems waarbij het klei-zand voorkomt op geringe diepte (ondieper dan 75 cm). Het bodemtype heeft een onbepaalde profielontwikkeling. In deze profielen met een dunne lemige zandbedekking over Tertiair substraat zijn voor Sdx en SDx geen duidelijk afgetekende horizonten waarneembaar, tenzij een humeuze bovengrond die 30-50 cm dik kan zijn. Het substraat is verscheiden volgens de aard van de bijna dagzomende Tertiaire ondergrond.

Het bodemtype **Sbc** is een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is ca. 25 cm dik en donker grijsbruin. De textuur B is gedeeltelijk opgelost en er komen veelal ijzerconcreties voor (Prepodzol). Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

Het bodemtype **Zbc** is een droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 100 cm. Bij de eenheden met humusarme bovengrond zijn opgebouwd uit humusarm stuifzand waaronder soms een bedolven profiel voorkomt. In heuvelachtige landschappen wijst een geel of groenachtig materiaal op een invloed van glauconiethoudend Tertiair op de dekzanden. In de eenheden met klei-zandsubstraat komen voor in heuvelachtige gebieden waar Tertiaire formaties binnen boorbereik werden aangetroffen.

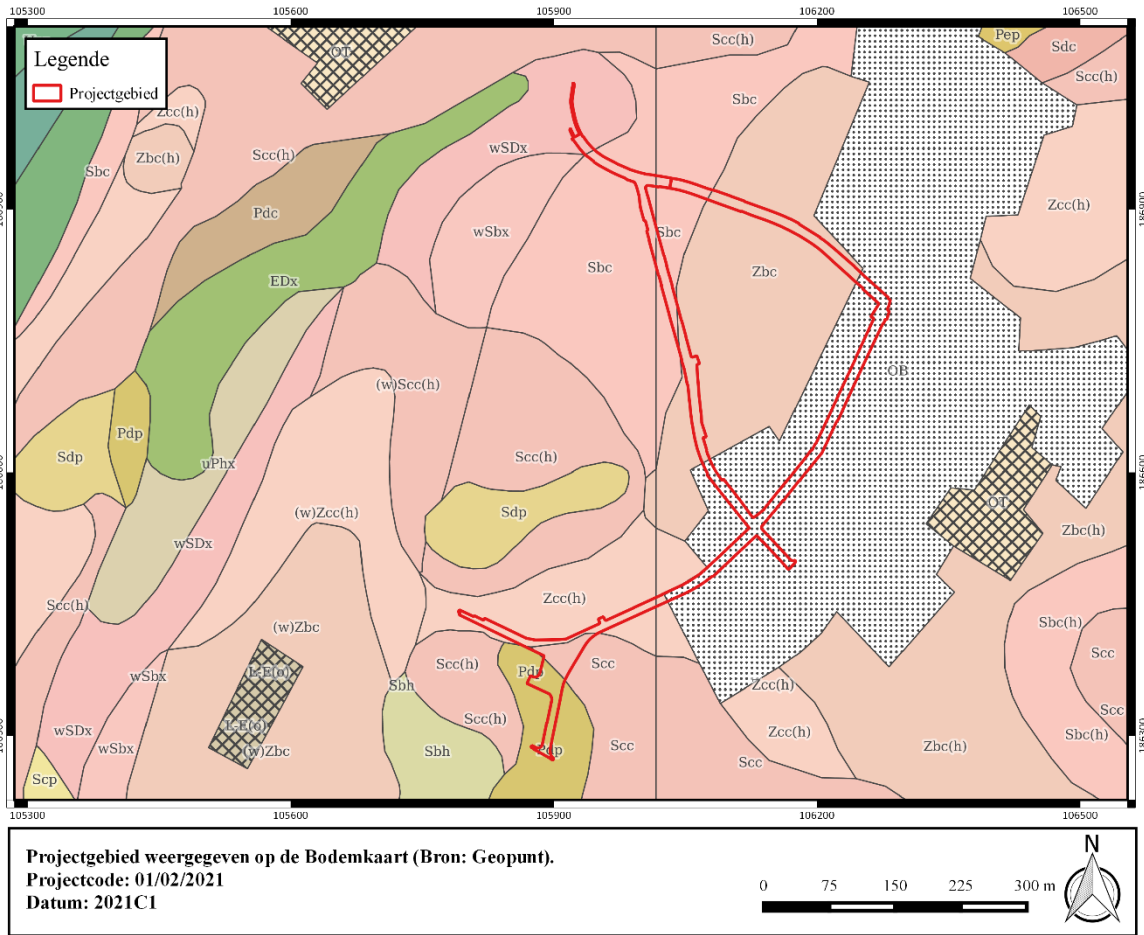
Het bodemtype **Zcc(h)** is een matig droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90 cm.

Het bodemtype **Sc** is een matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm-mv.

Het bodemtype **Pdp** is een matig natte licht zandleembodem zonder profiel. De bodem is voornamelijk opgebouwd uit colluviaal materiaal. De bovengrond is donker grijsbruin en gaat over in bruingrijs met roestverschijnselen, beginnende tussen 40 en 60 cm. Het materiaal is bleekgrijs met fijne roestvlekjes dieper dan 70 cm.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

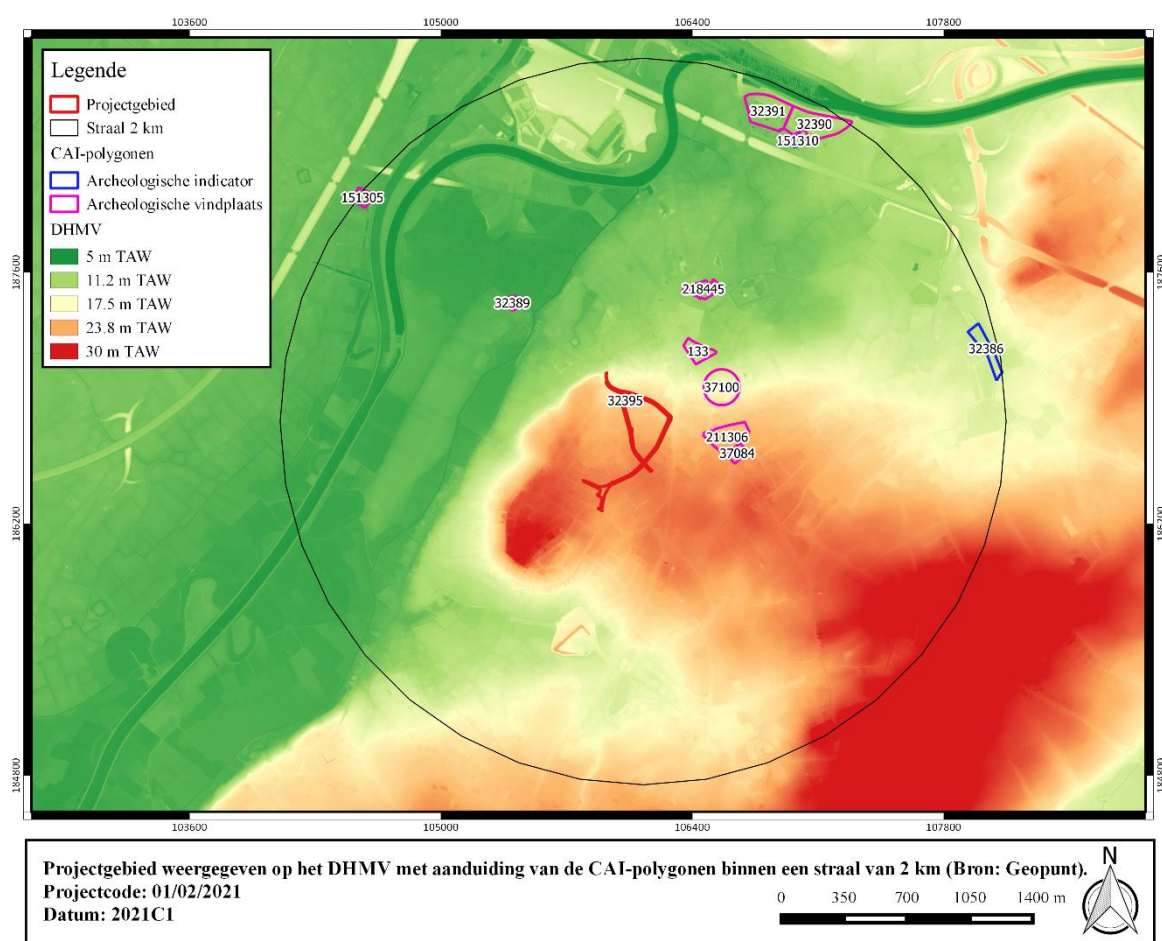
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn verschillende archeologische sites en vindplaatsen gekend. Ter hoogte van het kruispunt van de Polderstraat en de Potaardeberg maakt de CAI melding van de vondst van een gepolijste bijl eind de jaren '70. Deze gepolijste bijlen zijn typische artefacten die in verband gebracht worden met gemeenschappen tijdens het neolithicum. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied werden bij verschillende onderzoekscampagnes resten van bewoning uit de ijzertijd, Romeinse periode en vroege middeleeuwen onderzocht. Hierbij werden aanwijzingen waargenomen voor de aanwezigheid van Romeinse steenbouw, hetgeen eerder uitzonderlijk is in de regio. Langs een vermoedelijk vroegmiddeleeuws wegtracé, dat eveneens werd herkend bij onderzoek langs de Poelstraat, werd eveneens een Merovingisch grafveld blootgelegd. Opmerkelijk is dat ook verder noordwaarts, in lager gelegen gebied tegen de vallei van de Schelde, eveneens sporen van Romeinse bewoning en een grafmonument uit de bronstijd werden aangetroffen. Recenter, grootschalig onderzoek, ter hoogte van de Molenkouter ten zuidoosten van het geplande rioleringstraject bracht eveneens resten van bewoning aan het licht die terug gaan tot in het neolithicum. De gekende waarden wijzen op een omgeving die relatief rijk is aan archeologisch erfgoed en quasi continu bewoond en bewerkt wordt sinds het neolithicum.

CAI-polygonen binnen een straal van 2 km

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

133	<p>Mechanische prospectie (2001); NK: 15 m</p> <p>Nieuwe tijd: opgevulde grachten van postmiddeleeuwse tot subrecente datum.</p> <p>Bron: De Clercq W., 2002. Merelbeke. Archeologisch sonderingsonderzoek voorafgaand aan de bouw van het cultureel centrum, in: Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 2001, 158.</p>
32389	<p>Opgraving (1986), Controle van werken (2000); NK: 150 m</p> <p>Romeinse tijd: aardewerk.</p> <p>Karolingische periode: aardewerk.</p> <p>Volle middeleeuwen restanten van de kerk, namelijk puinlaag van een halve meter diep, funderingen en grafkelders in Doornikse kalksteen, Balgense zandsteen en veldsteen, ceramiek, graven. De kerk werd verlaten om heropgebouwd te worden op een andere plaats. Op het einde van de 14de eeuw was ze volledig herbouwd en in de 2de helft van de 19de eeuw werd ze uiteindelijk afgebroken.</p> <p>Bron: Desmet G. & Rommelaere J., 1988. De verdwenen kerk van Merelbeke (O.-Vl.), in: <i>Archaeologia Mediaevalis</i>, 11, 48-49. Bauters L. & Mestdag H. 2001. Merelbeke-Kerkhoek: herwaardering van een archeologische site, in Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, 62-65.</p>
32390	<p>Opgraving; NK: 150 meter</p> <p>16de eeuw: zilveren munt van Filips II</p> <p>Bron: Laleman M.C., 1986: Vondstmeldingen. In: <i>Stadsarcheologie Gent</i> 3, 1986, p 48-49</p>
32391	<p>Opgraving (1998-1999); NK: 150 m</p> <p>Vroege bronstijd: cirkelvormige gracht met een diameter van 18 meter. Een C14-datering geeft een resultaat tussen 1620 en 1400 v. Chr. of tussen 1630 en 1440 v. Chr., de laatste fase van de vroege bronstijd en vroege fase midden-bronstijd.</p> <p>Midden-Romeinse tijd: drie constructies in hout, waterput, potscherven, dakpannen en metalen voorwerpen. De nederzetting werd slecht heel kort bewoond.</p> <p>Bron: De Clercq W. e.a. 2004. Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, in: <i>Archeologie in Vlaanderen VIII</i>, 2001/2002, 123-164.</p>

37084	<p>Opgraving (2000); NK: 150 m</p> <p>Late ijzertijd: 2 kuiltjes met aardewerk.</p> <p>Romeinse tijd: waterput. De vele resten van Doornikse kalksteen en Balegemse kalkzandsteen wijzen op de aanwezigheid van een stenen mantel. In de bovenste vulling zat vroegmiddeleeuws aardewerk en een ijzeren pijlpunt. Vermoedelijk betreft het hier een uitgebroken Romeinse waterput, opgebouwd uit recuperatiemateriaal van een nabijgelegen Romeinse steenbouwsite.</p> <p>Vroege middeleeuwen: parallel aan weg werd een greppelstructuur (enclosure) aangetroffen die aan beide zijden spits toeloopt. Aan noordzijde werd een soort ingang 'en chicane' uitgewerkt naar weg toe. In greppelstructuur zaten her en der palen en vooral in en rond zuidelijke deel bevonden zich zware paalkuilen. Merovingische periode: grafveld, parallelle ordening van meer dan 120 graven. Er werden weinig grafgiften aangetroffen. Het westelijk deel van de necropool stamt uit de Karolingische periode geen het voorkomen van typisch Karolingisch aardewerk. Daarnaast nog een holle weg met parallelle karsporen met noord-zuidverloop. Het oppervlak werd met tegula-fragmenten, Doornikse Kalksteen en dierenbotten gestabiliseerd. Uit stratigrafie blijkt dat dit proces niet éénmalig was, maar zich herhaalde. Weg raakte in onbruik in 10de eeuw.</p> <p>Karolingische periode: cluster paalgaten die behoren tot zeker 2 eenschepige houten constructie, 5 hutkommen, kleine eenschepige houtbouw met centraal erin een pottenbakkersoven vol misbaksels.</p> <p>20ste eeuw: loopgracht.</p> <p>Bron: De Clercq W., J. Deschieter & G. De Mulder (2004) Archeologisch noodonderzoek op de vroeg- en volmiddeleeuwse begraafplaats en nederzetting Merelbeke-Caritas (O-VI.). Resultaten en eerste synthese na afronding van het veldonderzoek, in: <i>Archaeologia Mediaevalis</i> (kroniek) 27, p. 9-12.</p>
37100	<p>Opgraving (2000); NK: 150 m</p> <p>Midden-neolithicum: lithisch materiaal.</p> <p>Midden-Romeinse tijd: 7 houten gebouwen, perceelsgrachten, terra nigra-fragmenten, handgemaakt aardewerk.</p> <p>Bron: Deschieter J., De Clercq W. & Mortier S., 2001. Merelbeke-Dijsegem. Een Romeinse vindplaats op de schop. In: De Kegel A., e.a., <i>Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000</i>, 216-217.</p>
151305	<p>Controle van werken (2003), cartografische indicator; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: versterkt kasteel, afgebeeld op de kaart van Horenbault. Centraal, een vierkant gedeelte met een gracht omheen, bevinden zich vier verspreide gebouwen. In het tweede areaal zijn zowel gebouwen als bomen</p>

	<p>te zien. De tweede begrenzing lijkt een omheiningsmuur te zijn. Dit wordt bevestigd door resten in situ. Tussen de tweede en de derde begrenzing toont de kaart alleen bomen. Het kasteel deed dienst als buitenverblijf voor zowel de abten als de graven van Vlaanderen. Het kasteel werd tijdens de beeldenstorm vernietigd, maar in de 17de eeuw heropgebouwd. De omheiningsmuur kon over 170m archeologisch worden geregistreerd. Hij sloot aan bij een watergang die ook te zien is op de kaart van Horenbault. De oudste geschreven vermelding dateert van 13 november 1345.</p> <p>Bron: Charles L., Laleman M.-C., Lievois D. & Steurbaut P., 2008. Van walsites en speelhoven. Het vrije van Gent bij Jacques Horenbault (1619), Gent.</p>
211306	<p>Mechanische prospectie (2015); NK: 15 m</p> <p>Karolingische perioden: weg in het verlengde van een wegtracé dat is aangetroffen op de site van Merelbeke Caritas. Vermoedelijk gaat het om dezelfde structuur.</p> <p>Middeleeuwen: greppels, kuilen, paalkuilen.</p> <p>Nieuwe tijd: restanten van wegtracés.</p> <p>19de eeuw: resten van het afgebroken klooster.</p> <p>Onbepaald: paalsporen of kleine kuilen.</p> <p>Bron: Hoorne J., Heynssens N. 2015: Merelbeke- Poelstraat. archeologisch vooronderzoek- november en december 2015, DL&H-rapport 27, Adegem.</p>
218445	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: onbepaald</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht. Kan ook een bewoningssite zonder walgracht zijn. Enkele aardewerkvondsten.</p> <p>Bron: Coremans L., Bruggeman J. & Smet V., 2017. Archeologienota Merelbeke - Lembergsesteenweg, Temse, 76 pp.(Rapporten All-Archeo bvba 439).</p>

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

151310	<p>Cartografische indicator; NK: 15 m</p> <p>16de eeuw: vierkante walgrachtsite omheen een centraal gelegen gebouw. De omheining lijkt eerder een greppel dan een gracht. Weinig informatie over de geschiedenis van deze site. De site is als kasteeldomein nog te herkennen maar kreeg een nieuwe functie als school, muziekacademie en restaurant</p>
--------	--

Toevalsvondst

32386	Toevalsvondst Neolithicum: 3 fragmenten van 3 silexbijlen, er werd 1 hergebruikt als schrabber
-------	---

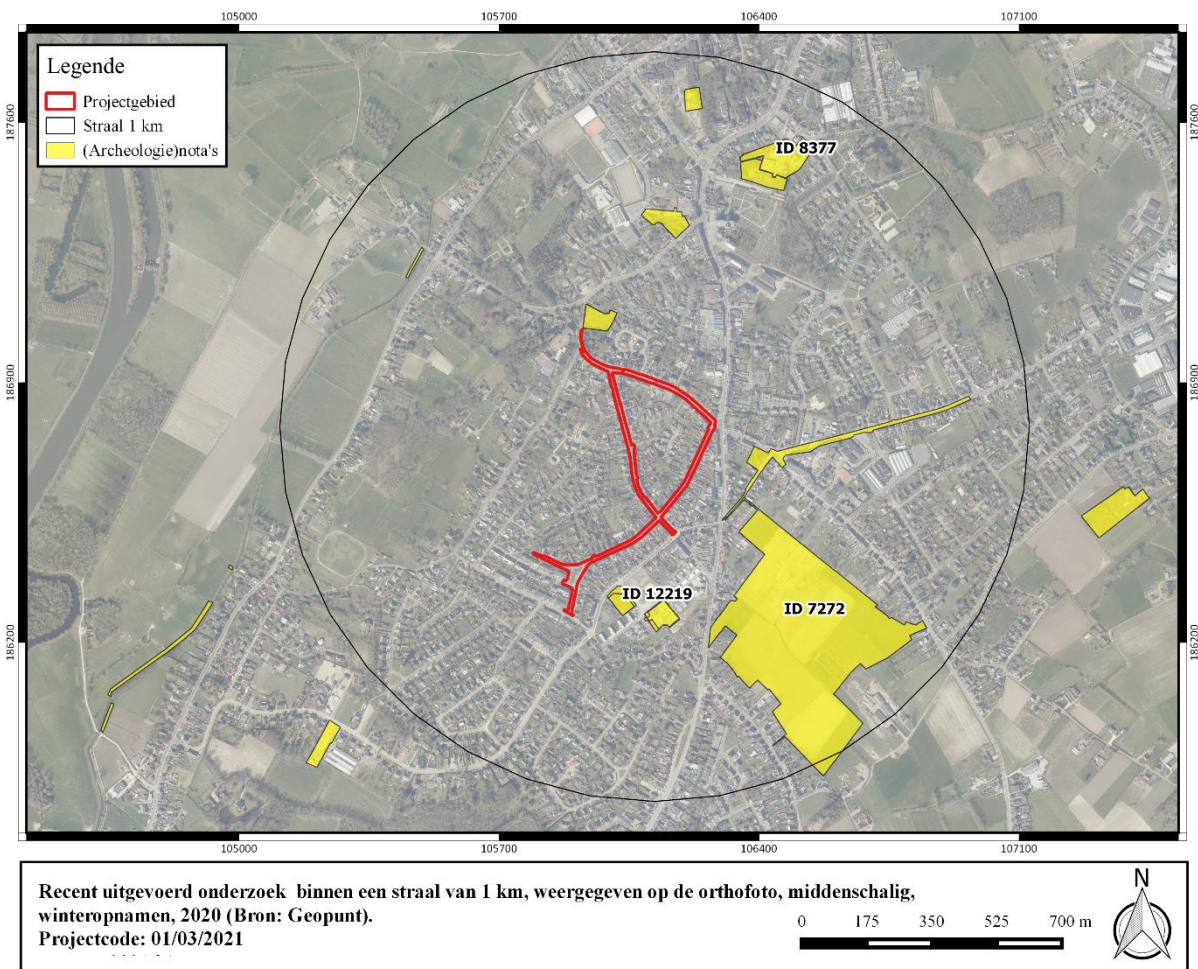
Onbepaald

32395	Onbepaald (1972); NK: 250 m Steentijd: gepolijste bijl. Bron: Wollaert D. & Balthau E., 1985. Merelbeke (O.-Vl.), in: Archeologie 1985/2, 103.
-------	--

Archeologienota's binnen een straal van 1 km

In een straal van 1 km rond het plangebied zijn reeds een aantal archeologienota's opgemaakt die aanleiding gaven tot vervolgonderzoek. Dit recent onderzoek is nog niet opgenomen in de CAI en wordt hieronder toegelicht.

Figuur 18: Recent onderzoek uitgevoerd binnen een straal van 1 km weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

ID 8377 - Merelbeke Lembergsesteenweg – PIB + Opgraving

Op basis van het proefsleuvenonderzoek werd een woonerf uit de late middeleeuwen of nieuwe tijd verwacht. Bij de opgraving werden voornamelijk sporen van landindeling of erfafbakening uit de 15^e-16^e eeuw aangetroffen. Er werden geen duidelijke erven of andere archeologische structuren aangetroffen op enkele waterkuilen na. Er werden ook vondsten uit de Romeinse periode en de 13de eeuw aangetroffen maar deze vondsten zijn fragmentarisch en sterk verweerd, vermoedelijk gaat het om intrusief materiaal dat via bemesting van de bodem op de site terecht gekomen is van een site of nederzetting in de ruimere omgeving. De aanwezigheid van de aangetroffen agrarische off-site sporen en de afwezigheid van archeologische structuren valt vermoedelijk deels te verklaren door de nattere landschappelijke ligging nabij een beek in de pleistocene Scheldevallei. De gekende Romeins-middeleeuwse bewoningskern van Merelbeke ligt zuidelijker op de tertiaire getuigenheuvel die hoger, droger en vermoedelijk ook landbouwkundig interessanter en productiever was door de meer lemige eolische pleistocene afzettingen aldaar. De aangetroffen sporen lijken bijgevolg eerder overeen te komen met de

historische bronnen van een bebost Merelbeke met een definitieve ontginning in de 15de -16de eeuw.¹

ID 7272 – Merelbeke Molenkouter – PIB + Opgraving

Bij het proefsleuvenonderzoek aan de Molenkouter werden in het zuidelijk terreindeel sporen aangetroffen die te linken zijn aan de Klokbekercultuur. Alsook werd een enkelvoudige Romeinse terra sigillata-scherf gerecupereerd. In het noordelijk terreindeel werden voornamelijk sporen van artisanale activiteiten maar ook nederzettingssporen uit de vroegmiddeleeuwse periode. Drie afzonderlijke zones werden weerhouden voor een vlakdekkende opgraving. De eerste fase van de opgraving werd reeds uitgevoerd. Tijdens de opgraving werd een meerperiodesite aangetroffen. Vertegenwoordigde periodes zijn de metaaltijden, de Romeinse periode, de vroege, volle en late middeleeuwen alsook een bomkrater uit WO II. De oudste sporen betreffen verschillende (paal)kuilen die vermoedelijk te dateren zijn in de metaaltijden of Romeinse periode. Vermoedelijk zijn ook een aantal waterhoudende structuren in deze periode te dateren. Het is duidelijk dat er zich ter hoogte van het opgravingsgebied een duidelijke bewoningszone situeert. Verder onderzoek zal moeten uitmaken of het hierbij om verschillende bewoningsclusters of erven gaat, al dan niet om een nederzetting. Ook de link met de overige sites in de buurt zal moeten worden gezocht. De resultaten zijn nog in uitwerking.

ID 12219 – Merelbeke Borgt – PIB

Bij het proefsleuvenonderzoek aan Borgt zijn enkel relatief recente resten van landindeling aangetroffen.

¹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/443/bijlagen/1017>

1.4.4 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Archeologische vondsten wijzen op menselijke aanwezigheid die terug gaat tot het finaal-paleolithicum. De omgeving van het plangebied, op een iets hoger terrein, in de directe omgeving van de brede vallei rondom de Nederschelde, moet een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op jager-verzamelaars.

Op het grondgebied van Merelbeke zijn tevens talrijke Romeinse sporen aan het licht gekomen, te denken aan bijvoorbeeld 50 urnen op de Schapersdries. Deze wijzen op intense bewoning in de Romeinse periode, die zich voornamelijk concentreerde op hoger gelegen terrein.

In 966 schonk graaf Arnulf I van Vlaanderen de villa Krombrugge aan de Gentse Sint-Pietersabdij. De heerlijkheid Krombrugge besloeg het zuidelijk deel van de gemeente en was belangrijker dan de ten noorden gelegen heerlijkheid van Merelbeke, die eigendom was van de heren van Merelbeke. Volgens K.G. Van Acker zouden beide heerlijkheden deel uitgemaakt hebben van een ruimer Karolinisch domein dat naast Merelbeke ook enkele van de huidige aangrenzende deelgemeenten omvatte. Als centraal hof wijst hij de verdwenen hoeve resselare aan nabij Krombrugge.

De oudste vermelding van Merelbeke dateert van 1101. De heerlijkheid hoorde van de 12^e tot de 14^e eeuw toe aan de familie van Merelbeke, nadien tot de 17^e eeuw tot Van der Cameren, tot 1740 tot Triëst, daarna tot Damarin en tenslotte tot Van den Bogaerde.

Merelbeke maakte oorspronkelijk deel uit van het graafschap Aalst maar bleef ook nauwe banden vertonen met de Gentse Sint-Pietersabdij. Al in de 16^e eeuw was het vrij sterk beboste Merelbeke vooral rijk aan buitenplaatsen. In de 19^e eeuw nam het aantal buitenverblijven nog sterker toe, van voornamelijk Gentenaars die rijk werden door de industriële revolutie. Afgezien van verspreide bebouwing, voornamelijk in de vorm van hoeves – was een eerste grotere woonkern waarschijnlijk al sinds de vroege middeleeuwen gesitueerd nabij de dries van de Kerkstraat en ten zuiden ervan op de wijk ‘De Cleye’, tussen de Gaverse- en de Hundelgemsesteenweg.

Volledig ten westen daarvan, temidden de Scheldemeersen, lag de dorpskerk. Pas in 1870 werd een nieuwe parochiekerk gebouwd op de hoger gelegen Potaardeberg aan de Hundelgemsesteenweg. De omgeving van het nieuw aangelegde kerkplein evolueerde geleidelijk tot een verstedelijkte dorpskern met lintbebouwing langsheen de Hundelgemsesteenweg. Verder is de bebouwing aan deze as vooral geconcentreerd in het noorden dat geleidelijk aan aansluiting gevonden heeft met het agglomeratie van Gent.

Als gevolg van de expansie van de Gentse bloementeel sinds midden 19de eeuw, vestigen zich vanaf circa 1870 nieuwe en uit Gent overgeplaatste bloemisterijbedrijven aan de oude verkeerswegen (Hundelgemsesteenweg, Gontrode Heirweg, Fraterstraat) in het noorden van de gemeente. De uitbouw van het vormingsstation van Merelbeke dat in feite grotendeels ligt op de grondgebieden Gent (Gentbrugge) en Melle, droeg door zijn goede tewerkstellingsmogelijkheden ook bij tot het ontstaan van de dichtbevolkte noordelijke woonwijk Flora (vooral na de Eerste Wereldoorlog). De brede strook ten oosten van de Hundelgemsesteenweg, tussen de spoorlijn Gent-Brussel enerzijds en de autosnelweg Gent-Brussel anderzijds, verkreeg vanaf de jaren 1920 door systematische verkavelingen

De typische nijverheden gebonden aan de aanwezigheid van de Schelde (onder andere de steenbakkerij) en ook de industriële vestigingen die sinds de tweede helft van de 19de eeuw

met de groei tot stedelijke agglomeratie gepaard gingen, bleven niet bewaard. De bloemisterij bleef de typische economische activiteit in de gemeente.²

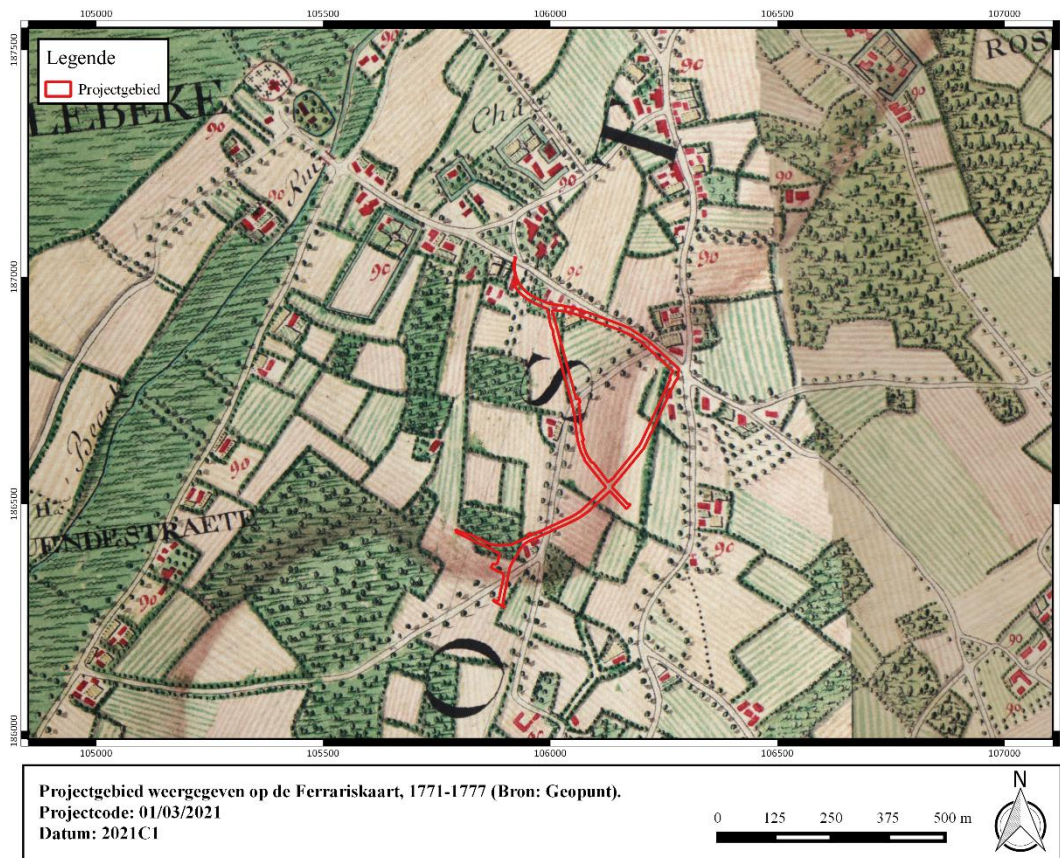
² Inventaris Onroerend Erfgoed

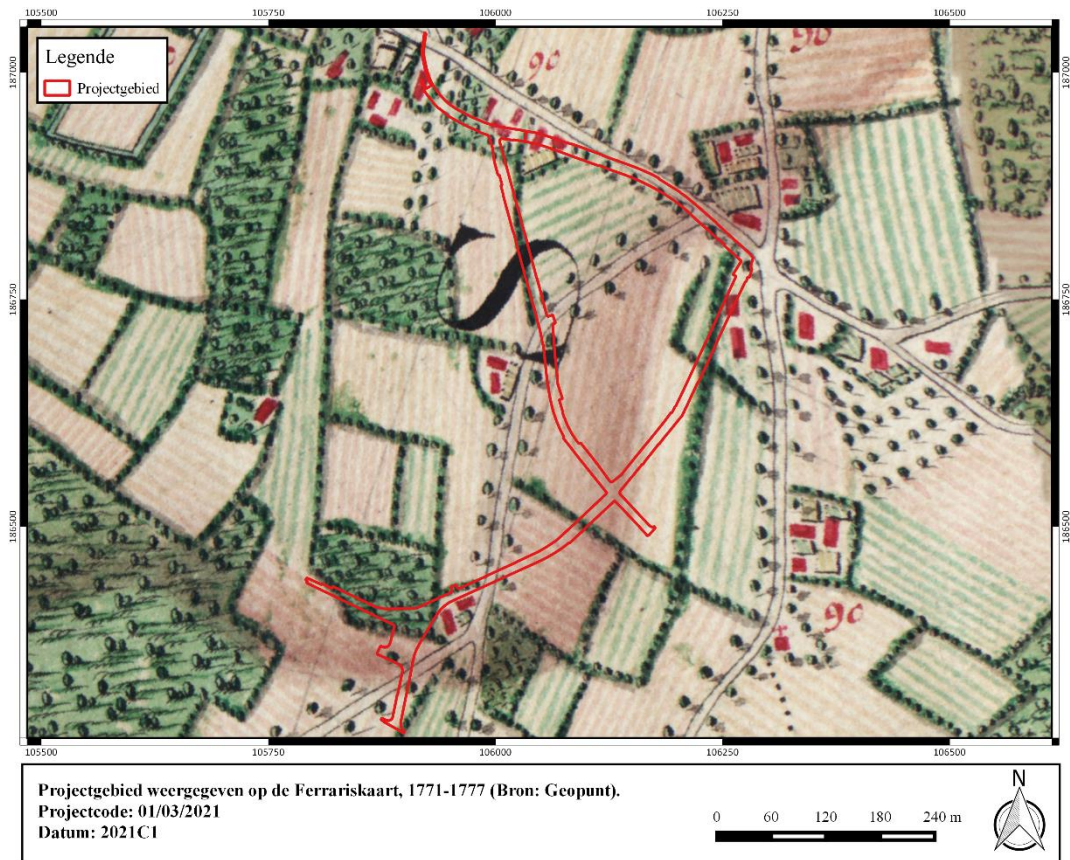
1.4.4.1 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Op de Ferrariskaart is duidelijk de driehoekige dries waar te nemen die wordt gevormd door de huidige Potaardeberg, Hundelgemsesteenweg en Kerkstraat. Bij een dries vindt men huizen rondom een centraal middenplein, dat meestal een driehoekige vorm heeft. Het middenplein deed gedurende de middeleeuwen dienst al gemeenschappelijke weide voor het vee en als plaats waar mocht geplant worden. Rondom de dries stonden meestal de belangrijkste boerderijen. De ligging van het plangebied precies ten zuiden van de dries wijst aldus op een hoge trefkans op middeleeuwse bewoningssporen. Op de Ferrariskaart is het verloop van de Potaardeberg reeds waar te nemen. De Polderstraat en de C.Sneyssenslaan zijn nog niet op de kaart weergegeven. De onderzoekszone snijdt een aantal gebouwen, wegen en akkers aan.

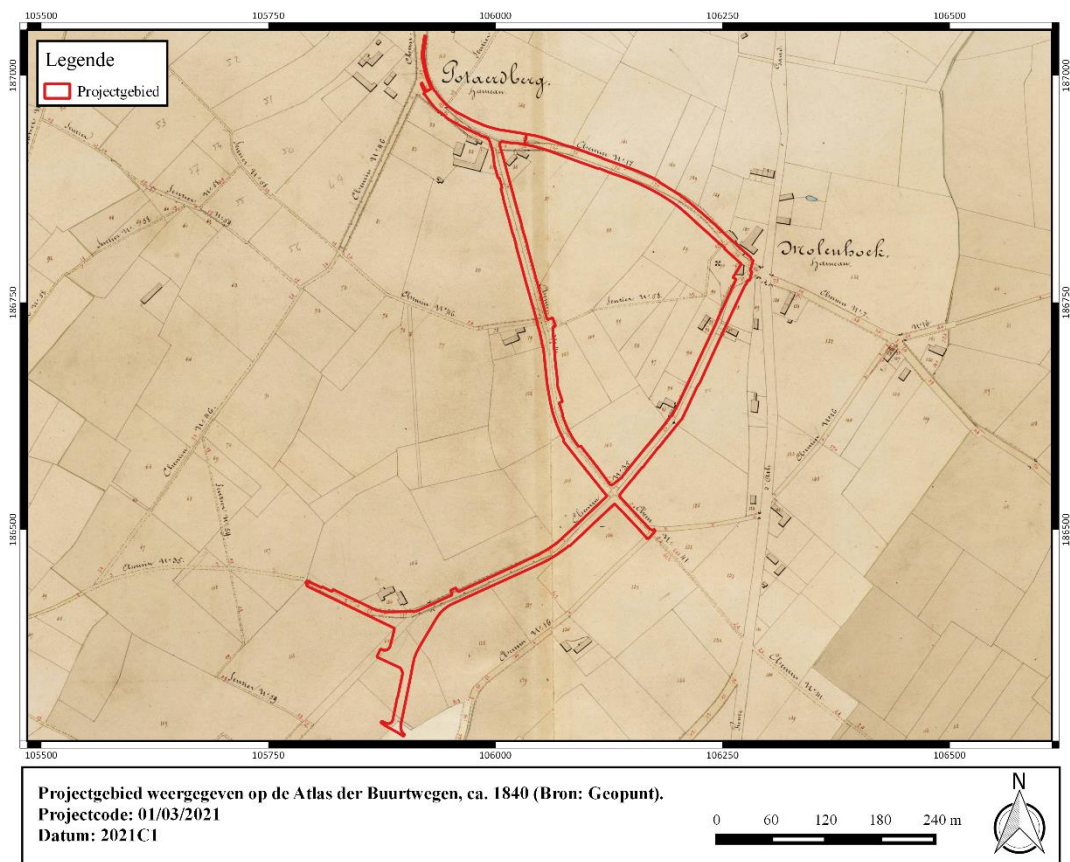
Op de 19e-eeuwse kaarten is het verloop van de Polderstraat en C. Sneyssenslaan wél waar te nemen. Het plangebied valt quasi integraal samen met wegenis met uitzondering van het meest zuidelijk segment waar een zone van ruim 3000 m² buiten de wegenis valt. Op de hoek van de huidige Potaardeberg en C. Sneyssenslaan snijdt het plangebied een gebouw aan. Precies ten westen van dit gebouw wordt melding gemaakt van een molen. De bescheiden woonkern die zich rond dit kruispunt heeft ontwikkeld wordt passend aangeduid met het toponiem Molenhoek.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

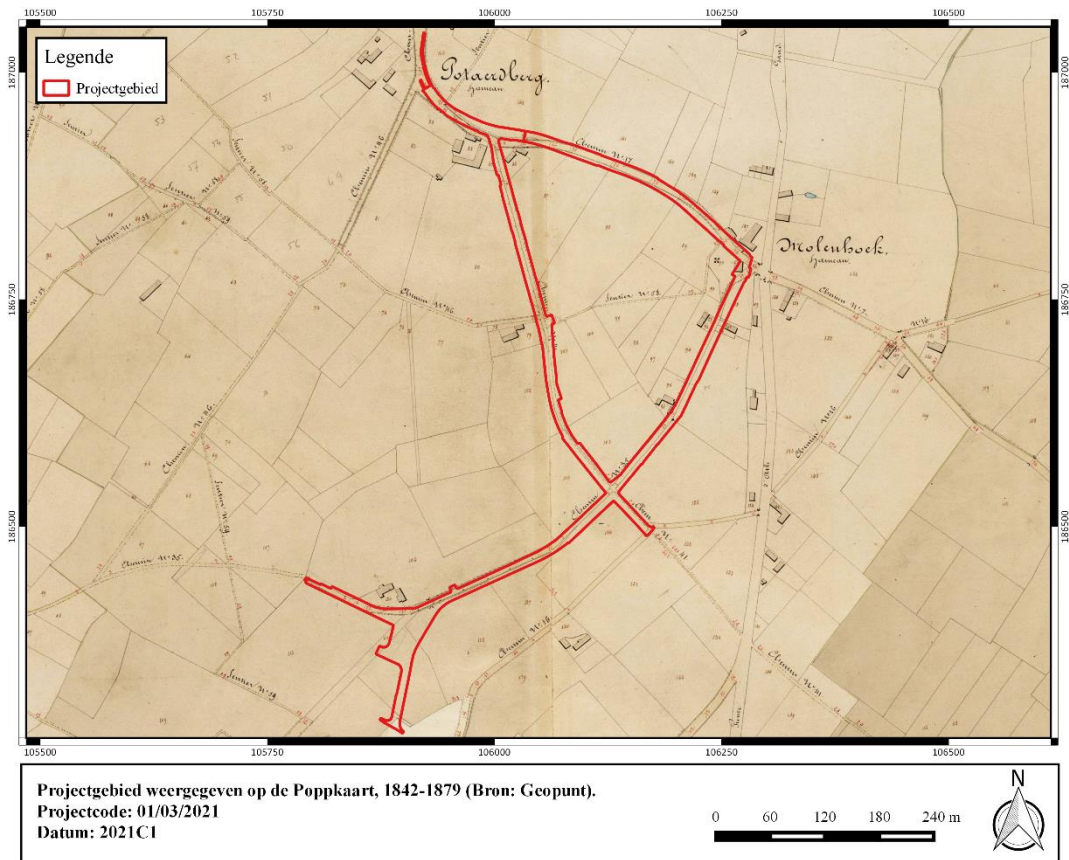

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

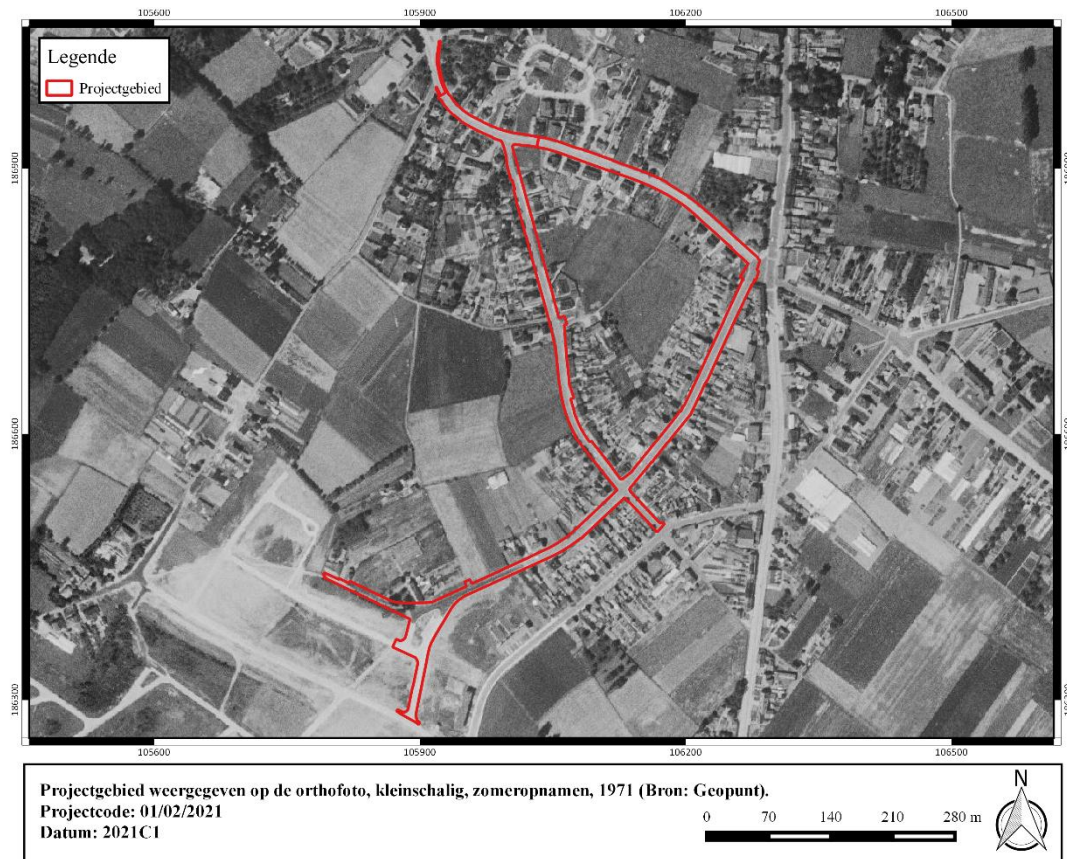

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

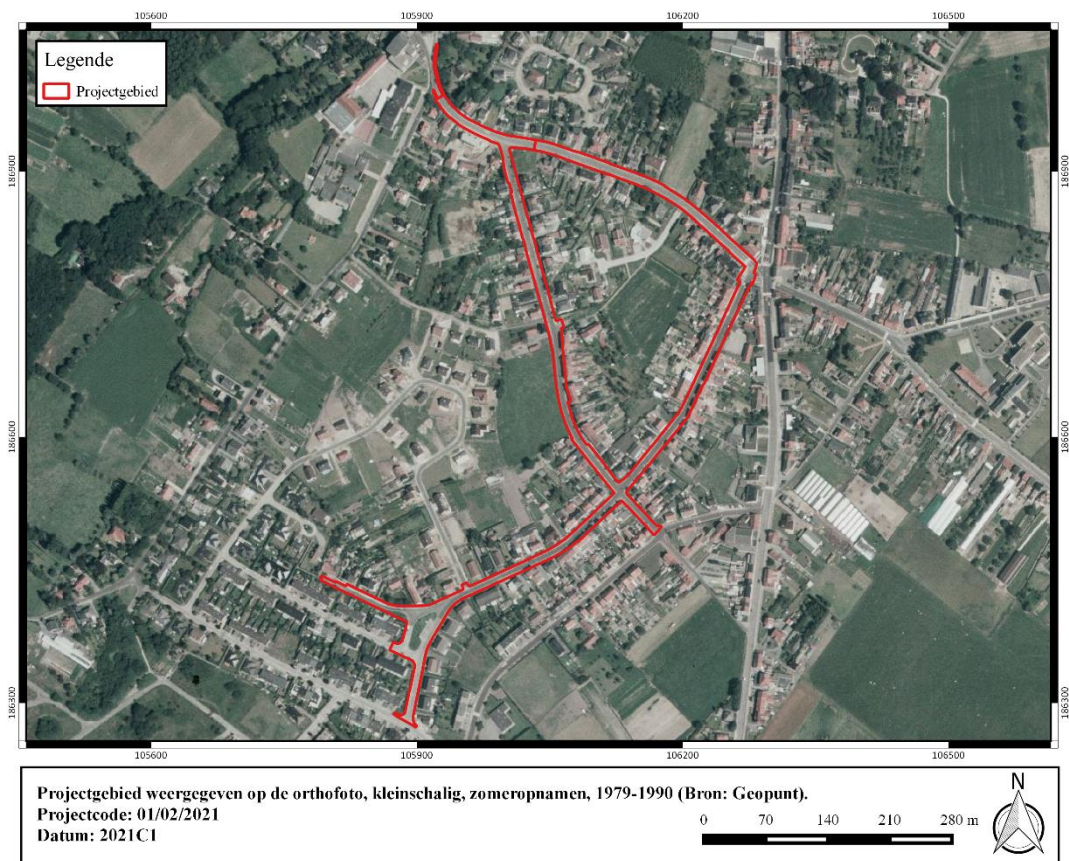
1.4.4.2 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Het luchtbeeld van eind de jaren '70 toont de typische lintbebouwing langs de straten. In de daaropvolgende luchtbeelden is te zien hoe de open ruimtes tussen de verschillende verkeersassen stelselmatig worden ingenomen door verkavelingen. Het stratenpatroon wijzigt niet de voorbije decennia.

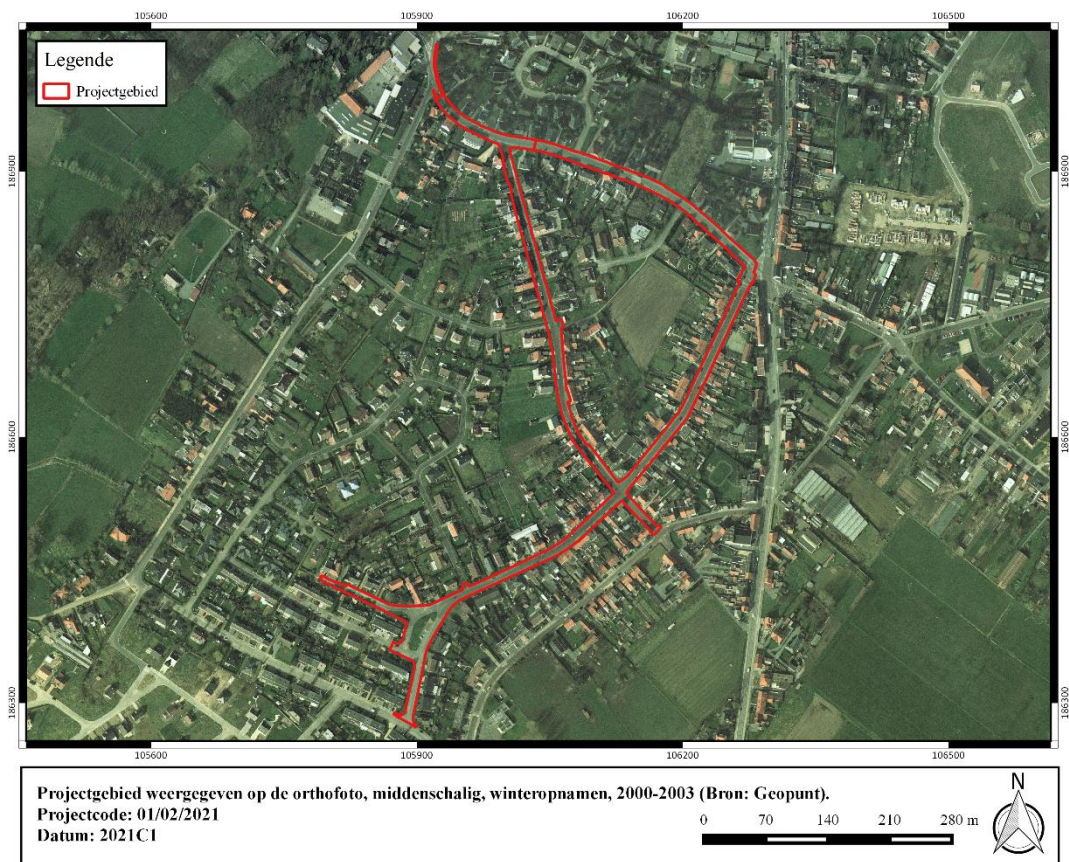

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

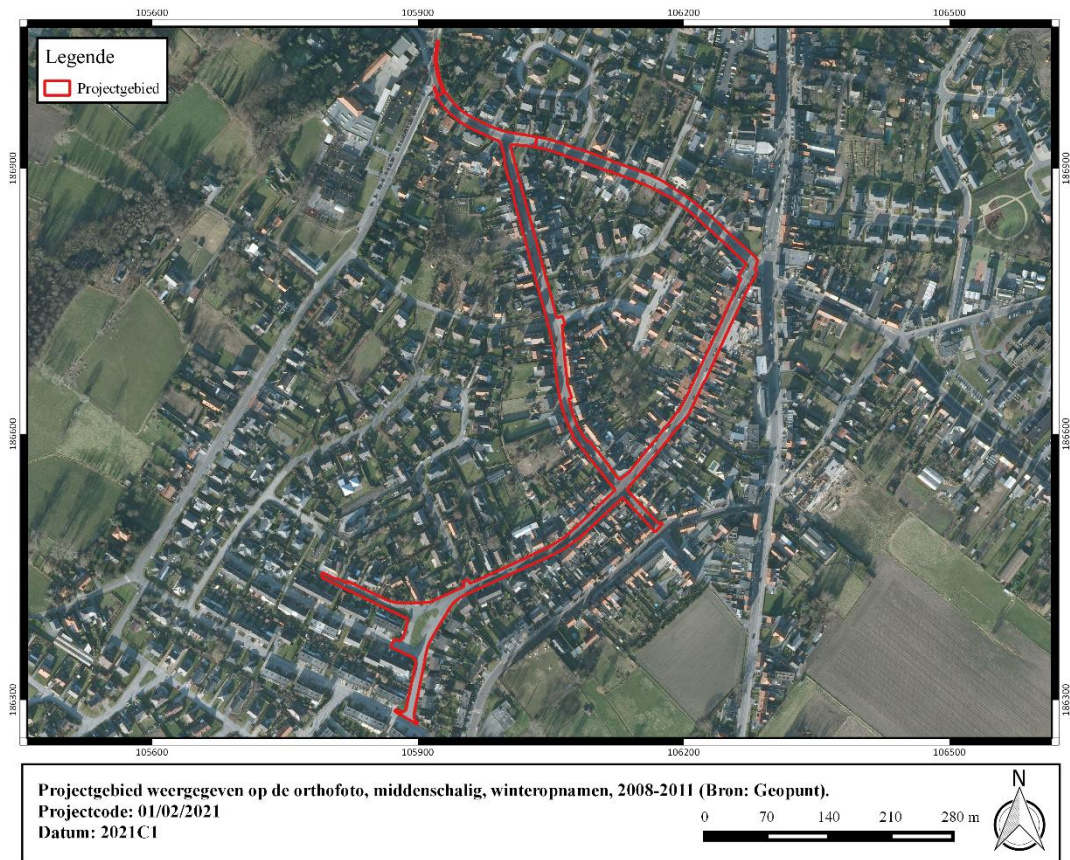

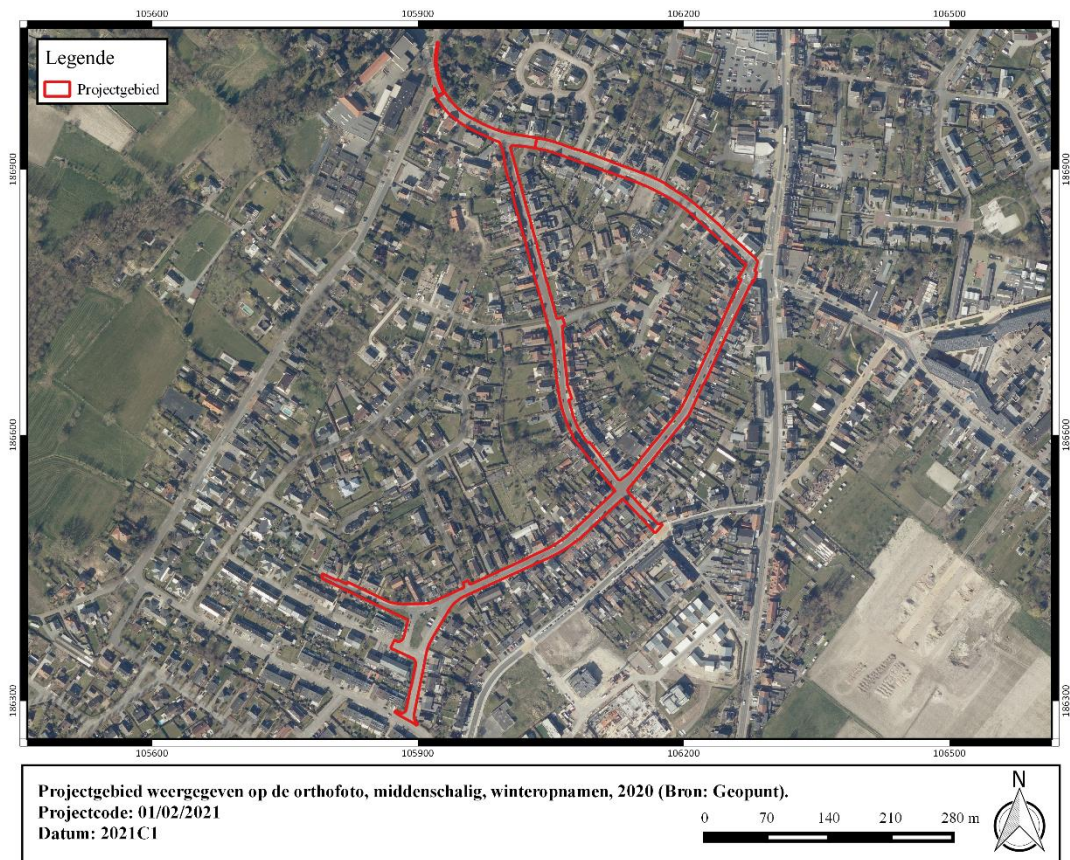
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

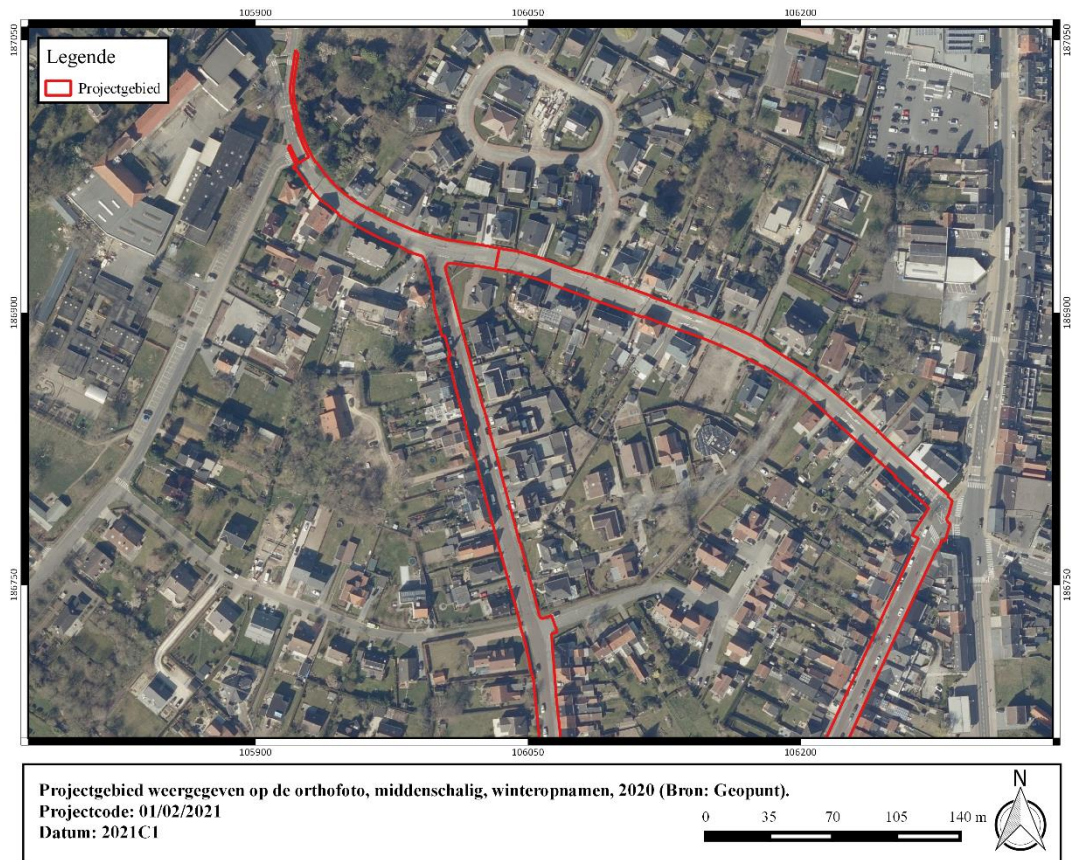

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

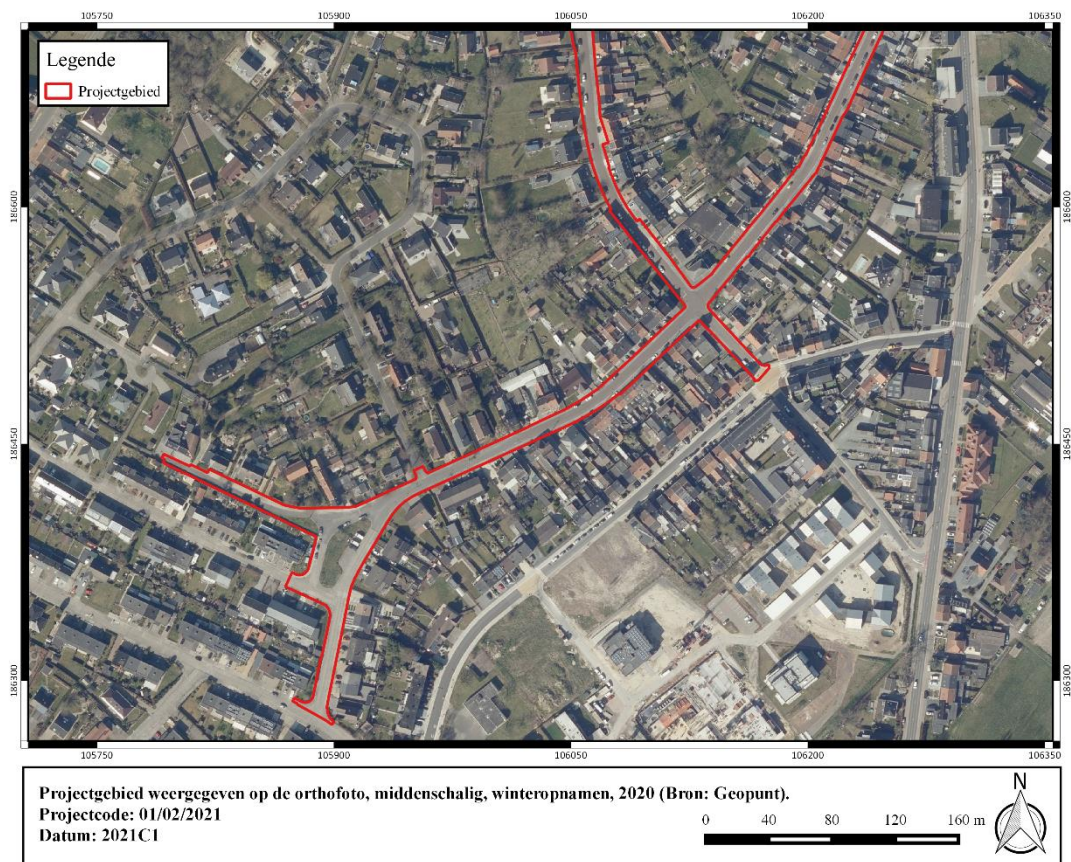

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw gescheiden rioleringsstelsel en heraanleg van de weg langsheen het verloop van de Polderstraat en de Cornelius Sneyssenslaan te Merelbeke. Langsheen het verloop van de Potaardeweg tussen de Bergwegel en de Hundelgemsesteenweg worden eveneens nieuwe fietspaden aangelegd. De geplande werkzaamheden beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 2,02 ha. Het grootste deel van deze oppervlakte bestaat uit wegenis en (halfverharde) bermen langs de weg. Binnen de wegenis bevindt zich reeds riolering, de nieuwe riolering valt hier slechts voor een zeer beperkt deel mee samen.

Merelbeke bevindt zich ten dele op een restheuvel langs de Scheldevallei. Het rioleringstraject bevindt zich grotendeels op de noordoostelijke helling van deze heuvel. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op de Tertiaire afzettingen. De bodemkaart geeft langsheen het traject voornamelijk een matig droge tot droge zandbodem weer. In het zuiden van het traject, ter hoogte van de Acaciastraat is een nattere depressie weergegeven die voornamelijk bestaat uit colluviaal materiaal. Hoewel het terrein strikt genomen niet binnen een gradiëntzone is gelegen moeten de hoger gelegen terreinen nabij de vallei van de Schelde en nattere depressies een zekere aantrekkingskracht hebben gehad hebben op groepen jager-verzamelaars in de omgeving hoewel deze zich vermoedelijk dichter tegen het meersgebied langs de Schelde zullen opgehouden hebben. De strategische ligging van het onderzoeksgebied en de gronden die geschikt waren voor akkerbouw moeten ook gunstig geweest zijn voor landbouwgemeenschappen in de regio.

Op de Ferrariskaart is een deel van het bestaande stratenpatroon reeds te herkennen. De bewoning concentreert zich langs het wegennet. De omliggende omgeving is voornamelijk in gebruik als akkerland en weide. Op de 19e-eeuwse bronnen is het huidige stratenpatroon volledig te herkennen. Het tracé van de Polderstraat bestaat wel nog uit een smallere voetweg. Zowel het gehucht 'Potaerdeberg' en 'Molenhoek' staan aangeduid op de 19e-eeuwse kaarten. Deze kleinere bewoningsconcentraties worden later opgenomen in het grondgebied van Merelbeke. Op de luchtbeelden is te zien hoe de bewoning langs het stratennet dichter is geworden. Het luchtbeeld van eind de jaren '70 toont de typische lintbebouwing langs de straten. In de daaropvolgende luchtbeelden is te zien hoe de open ruimtes tussen de verschillende verkeersassen stelselmatig worden ingenomen door verkavelingen. Het stratenpatroon wijzigt niet de voorbije decennia.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn verschillende archeologische sites en vindplaatsen gekend. Ter hoogte van het kruispunt van de Polderstraat en de Potaerdeberg maakt de CAI melding van de vondst van een gepolijste bijl eind de jaren '70. Deze gepolijste bijlen zijn typische artefacten die in verband gebracht worden met gemeenschappen tijdens het neolithicum. Ten noordoosten van het onderzoeksgebied werden bij verschillende onderzoekscampagnes resten van bewoning uit de ijzertijd, Romeinse periode en vroege middeleeuwen onderzocht. Hierbij werden aanwijzingen waargenomen voor de aanwezigheid van Romeinse steenbouw, hetgeen eerder uitzonderlijk is in de regio. Langs een vermoedelijk vroegmiddeleeuws wegtracé, dat eveneens werd herkend bij onderzoek langs de Poelstraat, werd eveneens een Merovingisch grafveld blootgelegd. Opmerkelijk is dat ook verder noordwaarts, in lager gelegen gebied tegen de vallei van de Schelde, eveneens sporen van Romeinse bewoning en een grafmonument uit de bronstijd werden aangetroffen. Recenter, grootschalig onderzoek, ter hoogte van de Molenkouter ten zuidoosten van het geplande rioleringstraject bracht eveneens resten van bewoning aan het licht die terug gaan tot in het

neolithicum. De gekende waarden wijzen op een omgeving die relatief rijk is aan archeologisch erfgoed en quasi continu bewoond en bewerkt wordt sinds het neolithicum.

Concreet dient in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een beduidende trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van de landschappelijke situatie en de gekende vindplaatsen in de omgeving dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een beduidende trefkans inzake resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen sinds het neolithicum. Vanwege de reeds aanwezige infrastructuur en de oppervlakkige archeologische situatie wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek in functie van artefactensites als zeer beperkt ingeschat. Ook ter hoogte van de geplande fietspaden langs de Potaardeberg wordt de kans op kenniswinst, vanwege de beperkte oppervlakte van de ingreep, als zeer beperkt ingeschat.

In normale omstandigheden zou een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode zijn met betrekking tot de geschetste verwachting. Vanwege de aard van de geplande werken en de lineaire vorm wordt dit echter weinig zinvol geacht. In dit specifieke geval kan het meeste kennis gewonnen worden door middel van een werfopvolging.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Inventaris Onroerend Erfgoed 2021

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

